

Fåglar i Bohuslän

Fågelåret 2016

Fåglar i Bohuslän

ges ut av **Bohusläns Ornitologiska Förening (BohOF)**. Varje år utkommer ett nummer med en sammanställning av de mest intressanta fågelobservationerna som gjorts i landskapet under föregående år. I mån av tid och material utkommer också emellanåt ett nummer med artiklar om fåglar, fågelskådare och fågellokaler i Bohuslän.

BohOF grundades år 1998. Föreningens syfte är att stimulera intresset för och kunskapen om fågellivet i Bohuslän, samt att agera i fågelskyddsfrågor inom landskapet. Varje år anordnas ett antal möten, föredrag, exkursioner, studiecirklar och resor för medlemmar och andra intresserade.

Medlemsavgiften (som inkluderar *Fåglar i Bohuslän* och ett medlemsblad) är 150 kr, för ungdom t o m 17 år 50 kr och för familjemedlemmar 50 kr. Beloppet sätts lämpligen in på postgiro 169 55 43–7, och glöm inte att ange namn, adress och gärna telefonnummer. Äldre fågelrapporter från fågelåren 1998–2015 (samt nr 2 från 2006–2009 och 2011–2012) finns fortfarande att köpa; är du intresserad så hör av dig till Kenneth Johansson (tel nr och e-postadress finns på sidan 71).

På BohOF:s hemsida **www.bohof.com** ges information om föreningen och fågelskådande i Bohuslän, samt flera intressanta länkar. Uppgifter om aktuella fågelobservationer finns på **www.artportalen.se**.

Namn, adresser och telefonnummer till BohOF:s styrelsemedlemmar återfinns på sidan 71. Rapportmottagare är Lars Viktorsson, och hans adress, e-postadress och telefonnummer finns på sidan 12.

Innehåll

Fågelåret 2016	3
Nya arter för Bohuslän 2016	7
Vädret 2016	10
Om rapporten och rapportering	12
Systematisk sammanställning för år 2016	14
BohOF:s styrelse	71

Omslag och baksida. Sibirisk järnsparv, Nord-Koster, Strömstad 18 oktober 2016.
Foto: Ingemar Pettersson (ipnaturfoto.se)

Fågelåret 2016

En *trana* som uppehållit sig på Tjurholmen, Göta älv sedan 30 november 2015 sågs också 1 januari 2016, och en *gluttsnäppa* som funnits vid Svälte kile, Uddevalla sedan 10 oktober 2015 noterades till och med 4 januari 2016. Båda fåglarna dukade förmodligen under då vintern slutligen gjorde sitt intåg. Hela 75 *mindre sångsvanar* passerade i en flock vid Torslandaviken 16 mars, och samma dag inräknades över 1100 sträckande *sångsvanar* vid Norums holme, Stenungsund. Detta datum sågs också en *lappuggla* vid Kärnsjön, Munkedal. Vid Härön, Tjörn sträckte en *alförrädare* mot norr 2 april, och en *sydlig kärrsnäppa* rastade vid Bärby kile, Stenungsund 18 april, den första som påträffats i landskapet sedan 2005. Två *brandkronade kungsfåglar* sågs i Öckerö kommun 21–24 april, en på Hönö och en på närbelägna Fotö. En *svarthuvad mås* noterades vid Kastellegården, Ytterby, Kungälv 27 april, och tre dagar senare sågs vad som förmodligen var samma fågel också vid Nordreälvstranden, Öxnäs, Hisingen.

Landskapets tredje *sandtärna* passerade utanför Härmanö, Orust 1 maj. En sjungande *brandkronad kungsfågel* uppehöll sig i Gullmarsskogen, Lysekil 3–4 maj, och vid Stussberget, Stala, Orust sågs en *gulhämpling* 4 maj. Årets enda *ortolansparv* noterades på Vallerö, Orust 10 maj, medan en *skedstork* sträckte mot söder utanför Vallerö 12 maj och rastade sedan i Torslandaviken, Hisingen 14–20 maj. Minst 58 rastande *ffjällpipare* kunde avnjutas på några åkrar på Hisingen och i Strömstad och Tanum mellan 15–18 maj, och en *svarthuvad mås* sågs vid Ödsmåls kile, Kungälv 18 maj. Den första bohuslänska häckningen av *svarthakad buskskvätta* konstaterades vid Mollön, Uddevalla, och ännu ett

Svartbrynad albatross, Ramsvikslandet, Sotenäs 29 september 2016.
Foto: Lennart Hermansson (tringafoto.se)

Brandkronad kungsfågel, Fotö, Öckerö kommun 24 april 2016.
 Foto: Christer Fält

par gjorde ett häckningsförsök vid Kalvöfjorden, Orust. Landskapets första *vitgumpade buskskvätta* av rasen *hemprichii* ("kaspisk buskskvätta") upptäcktes vid Torslandaviken 2 juni.

Den första lyckade häckningen av *röd glada* i Bohuslän i modern tid ägde rum i Kungälv kommun, medan den andra häckningen av *lärkfalk* konstaterades i Stenungsundsdelen av Svartedalen. I det senare området höll också en *lappuggla* till 1–3 september, medan en *brandkronad kungsfågel* sågs vid Bua gård, Lysekil 10 september. En *svartbrynad albatross* var på turné längs bohuskusten 11 september–1 oktober, och sågs då från kustlokaler i Tjörn, Kungälv, Öckerö och Sotenäs. Mellan 11 september och 20 oktober påträffades fantastiska 17 *taigasångare* i landskapet, och på Hönö sågs en *rosenstare* 17–18 september. Hela 28 *hökugglor* noterades under året, flertalet under september–december. En *svarthuvad mås* sågs vid Kråkudden 29 september–1 oktober, medan landskapets femte *sibiriska gransångare* noterades vid Torslandaviken 5 och 19 oktober.

Två *rosenstarar*, en ung och en gammal, ingick i en starflock som höll till på Rossö, Strömstad 9–11 oktober, medan 700 *småskrakar* rastade i Ödsmåls kile 12 oktober. Västkustens första *sibiriska järnsparv* upptäcktes på Nord-Koster 15 oktober, och dagen efter fick den sällskap av en *dvärgsparv*. Båda rariteterna fanns kvar ända till 20 oktober. Redan 19 oktober påträffades nästa *sibiriska järnsparv*,

denna gång vid Torslandaviken, och den sågs till och med 24 oktober. Det sistnämnda datumet fastnade en *sibirisk järnspurv* i ringmärkarnäten vid Sudda, Hönö, medan landskapets sjätte *sibiriska gransångare* sågs vid Skeppstadsholmen, Hisingen 21–23 oktober. En *tornuggla* av rasen *guttata* flög i fullt dagsljus förbi Bua gård, Lysekil 26 oktober. Bohusläns första *sibiriska piplärka* påträffades på Härmanö 29 oktober, och ännu en *rosenstare* sågs, denna gång vid Kalvöfjorden, Orust 30 oktober. Höstens makalösa förekomst av östliga rariteter avslutades genom att en död *sibirisk järnspurv* hittades i Arendal, Tanum 17 november.

Arter som förekom i rekordantal var *mindre sångsvan*, *bläsgås*, *rördrom*, *ägrethäger*, *lärkfalk*, *fjällpipare*, *sandlöpare*, *svarthakad buskskvätta*, *taigasångare*, *brandkronad kungsfågel*, *sommargylling* och *rosenstare*. Dessutom tangerades rekorden för *brun glada* och *aftonfalk*. Bland de arter som uteblev märks prakejder, smalnäbbad simsnäppa, småtärna, större piplärka, vattenpiplärka, flodsångare och höksångare (detta var första gången den sistnämnda arten uteblev sedan den påträffades som häckande art i landskapet 1977).

Som framgår ovan upptäcktes två nya arter för Bohuslän under året: *sibirisk järnspurv* och *sibirisk piplärka*. Därmed har **370 arter** setts i landskapet (373 om man räknar in obestämd fregattfågel, obestämd beckasinsnäppa och atlant-/madeirapetrell).

Skedstork, Torslandaviken 20 maj 2016.
Foto: Mikael Nilsson

*Sibirisk järnsparv, Nord-Koster, Strömstad 18 oktober 2016.
Foto: Ingemar Pettersson (ipnaturfoto.se)*

Nya arter för Bohuslän

Sibirisk järnsparv vid Norrvikarna, Nord-Koster, Strömstad 15–20 oktober 2016

Olof Kosterbärg hade sökt av västra och nordvästra delarna av Nord-Koster utan att se något riktigt anmärkningsvärt, och då han nådde Norrvikarna framåt eftermiddagen tyckte han det var dags för lite fika. Han satte sig med uppsikt över en liten bukt vars sandstrand var helt täckt av ett tjockt lager tång och alger. Det var med andra ord utmärkta förhållanden för insektätare att också få sig något till livs, och mycket riktigt var det gott om småfåglar på tångbanken. En fågel drog till sig hans uppmärksamhet, och... det visade sig vara en *sibirisk järnsparv*! Olof kände igen arten direkt. Första fyndet för Västkusten! Kameran var med och han fick flera utmärkta foton. När skymningen föll lämnade han platsen, och väl hemma (ja, han är från Nord-Koster!) lade han ut några foton på *Artportalen*. Nästa dag var ett halvt dussin skådare på plats, och de följande fyra dagarna kom minst trettio-fyrtio till, varav de flesta fick se den rara gästen. Den andra dagen upptäckte dessutom Peter Lindberg en *dvärgsparv*, Bohusläns tolfte fynd av den arten, i samma lilla bukt! Det var som om en minimal bit av Öland flyttats till Nord-Koster, och de två rariteterna kunde ibland ses och fotograferas då de födosökte sida vid sida på tångbanken. (Se mer: www.ipnaturfoto.se/unik-fagelhost/)

Vid det här laget var väl alla svenska fågelskådare på det klara med att ett unikt inflöde av den tidigare superrariteten sibirisk järnsparv pågick. Det var därför inte helt oväntat att fler individer skulle komma att upptäckas i landskapet. Andra fyndet gjordes vid Torslandaviken på Hisingen 19 oktober, då Christer Fält hittade ett exemplar, en fågel som på grund av biotopen var mycket mera svårsedd än den på Nord-Koster. En mängd skådare sökte sig ut till lokalen, och många lyckades på ett eller annat sätt ”hänga in” arten där. Sista observationen av denna individ gjordes 24 oktober, men samma dag fastnade en sibirisk järnsparv i Björn Zachrissons nät vid Sudda på Hönö. Även denna fågel sågs av ett antal skådare. Någon vecka senare trodde vi nog att det hela var över för Bohusläns del. Men den 17 november kunde vi läsa på *Artportalen* att en sibirisk järnsparv kommit in i en ekonomibyggnad i Arendal, Tanumshede och flugit ihjäl sig mot en fönsterruta. Fågeln överlämnades till Göran Strömberg och Helena Johansson, som lade ut uppgifterna om fyndet.

Ingemar Åhlund

Kommentar. Samtliga fyra fynd är godkända av Raritetskommittén. Sammanlagt påträffades omkring 77 sibiriska järnsparvar i Sverige från 6 oktober 2016 och en bra bit in på det följande året. Dessförinnan hade blott nio exemplar setts i landet under åren 1976–2007 (varav åtta exemplar i oktober och ett i februari–mars). Ett så rikligt uppträdande av en tidigare så sällsynt art, och under en såpass kort

tidsperiod, bör vara unikt i svensk skådarhistoria. Den sibiriska järnsparven häckar som närmast vid Uralbergen i norra Ryssland, och övervintrar i nordöstra Kina och Korea.

Sibirisk piplärka på Härmanö, Orust 29 oktober 2016

Kanske var ett bohuslänskt förstafynd av sibirisk piplärka inte så märkligt, med tanke på den gångna höstens massiva inflöde av östliga rariteter. För mig var det dock väldigt oväntat att finna en så rar art på Härmanö denna vackra brittsommardag. Vi hade valt att tillbringa helgen med barn och barnbarn i stugbyn. Senast jag skådade där var nyår 2002, men även 1986, då med fokus på höksångare som visade sig ha sex revir på ön. Men nu var det egentligen inte alls skådning som gällde även om kikaren som vanligt fanns med. Efter att gemensamt ha vandrat gångvägen ned till Myren vände vi och gick tillbaka. Väl framme där landskapet öppnade sig vid Grindebacken, flög en piplärka upp från ängen vid sidan av gångvägen. Jag reagerade ganska omgående på att den avvek från ängspip, som jag hade sett ett par stycken en stund tidigare. Medan familjen fortsatte blev jag fast i någon halvtimme för att få bättre koll på fågeln.

När den återfanns flög den ett hundratal meter och satte sig i en låg trädrida. Stöttes sedan upp vid fyra tillfällen, då den satte sig i träd, en gång landade den dock vid sidan av gångvägen framför mig. Den sågs vid flera tillfällen bra i handkikaren på cirka tio meters avstånd och kunde då ganska omgående bestämmas till sibirisk piplärka. Den uppträdde hela tiden ensam och några läten hördes aldrig.

Fågeln uppfattades som något kraftigare än ängspip och knyckte hela tiden med stjärten upp och ned. Tyckte inte heller den hade lika ”knyckig/stötig” flykt som ängspip. Ett kraftigt ögonbrynsstreck sträckte sig en bit bakom ögat, med en tydlig ljus och mörk fläck nedanför och bakom ögat. Hade nästan ostreckad mantel/rygg, med en i övrigt diffus ovansida och täckare och vingar som bildade en enhet. Kraftigt streckat bröst med bakre flankstreck i storlek mitt emellan trädpip och ängspip. I övrigt ljus undersida. Trädpiplärka uteslöts bland annat på ögonbrynsstreck och bakomvarande ljus/mörk fläck, nästan ostreckad rygg och bakre flankfläckar i storlek mitt emellan ängspip och trädpip. Diffus ovansida till skillnad från trädpip, som jag tycker ger ett mer distinkt intryck.

Jag hade tidigare inte sett någon sibirisk piplärka, men eftersom jag bedrivit specialstudier av framför allt skärpip och vattenpip sedan 1990-talet, var jag påläst och väl förtrogen med olika dräktutseenden. Detta bidrog nog till att jag reagerade på fågeln och ganska omgående kunde bestämma den. Då jag själv inte har larm eller brukar dra på rariteter kontaktade jag Thomas Liebig och Uno Unger, som larmade ut den kort tid efter observationen. Hur som helst var det ett väldigt trevligt fynd och extra roligt att det blev godkänt trots att inga bilder togs.

Reino Andersson

Sibirisk järnsparv, Nord-Koster, Strömstad 15 oktober 2016. I motsats till den sibiriska piplärkan fastnade järnsparven på åtskilliga bilder. Här är en av Olof Kosterbärgs bilder från dagen då han upptäckte fågeln.

Kommentar. Fyndet är godkänt av Raritetskommittén och är Västkustens andra av sibirisk piplärka (det första gällde en fågel som ringmärktes på Nidingen, Halland 18 september 2013). Detta var ett av ”bara” fyra svenska fynd av arten under hösten 2016, trots den sanslösa mängden östliga rariteter, och märkligt nog gjordes två av de övriga i Skåne och endast ett på Ostkusten. Till och med 2016 har 57 sibiriska piplärkor anträffats i Sverige, praktiskt taget samtliga på Ostkusten. Arten häckar som närmast vid Uralbergen i norra Ryssland, och övervintrar i södra Asien.

Vädret 2016

Januari. Efter milt väder vid årsskiftet följde några veckor med rejäl kyla, inte sedan 2010 har en kallare januari uppmätts. Mellan 9 och 26 januari var landskapet täckt av snö, och is lade sig för en kort period i innerskärgårdarna. Sista januariveckan bjöd dock åter på milt väder och snön försvann snabbt i blåst och regn. Månaden var annars förhållandevis solig. Medelvind över 21 m/s från väster noterades vid Måseskär och Väderöarna den 28 och 29.

Februari blev mild med undantag av några dagar i mitten av månaden då en högtrycksrygg med kallt väder passerade. En hel del regn föll under första hälften av februari, medan sista veckan hade lite stabilare väder. Det var barmark under i princip hela månaden, men isfritt längs kusten. Västlig medelvind över 21 m/s noterades vid Måseskär den 2 och 20, samt vid Väderöarna den 1, 8 och 20.

Mars. Nederbörd föll i form av snö i början av månaden och som regn i slutet. Perioden 5–15 mars var så gott som hela landskapet snötäckt. Som helhet var mars varmare än normalt och månaden saknade dagar med rejäl blåst. Den meteorologiska våren ankom omkring 2–5 mars (dvs det första dygnet av sju med dygnsmedeltemperatur över 0 °C).

April. Första halvan av månaden bjöd på vårvärme och flera soliga dagar. Den andra hälften blev betydligt svalare och ostadigare, dock utan några riktiga oväder.

Maj inleddes med varmt och soligt väder. Dagarna kring den 8 bjöd på högsommartemperaturer, men den 11 trängde sig kallare luftmassor in och på sina håll föll rikligt med regn. Maj avslutades med varmt, men lite ostadigt väder.

Juni inleddes med flera riktigt varma dagar innan något svalare väder tog vid. Sammantaget blev det dock den varmaste juni-månaden längs västkusten sedan 1992. Senare delen av maj innehöll en del regn. Midsommarvädret den 24-26 bjöd på både värme, stora regnmängder och lokala tromber.

Juli visade länge upp svalt och ostadigt väder med flera lågtryckspassager, men den 20 hoppade temperaturen en bra bit över 20° och den 25 inträffade årets första tropiska natt (över 20° även under natten). Värmen varade en vecka. Liksom i juni så befann sig Sverige ofta mellan områden med svalare atlantluft och varmare luft från kontinenten och det förekom ganska mycket åska.

Augusti blev lite regnigare än normalt. Växlingar mellan svala och varma perioder gav en medeltemperatur nära den normala, men den 26 vällde det in varmluft och temperaturen steg upp mot 30°. Väderöarna rapporterade en medelvind från väster på 22 m/s både den 8 och 9.

September blev ovanligt varm (till och med varmare än augusti) och nederbördsfattig. Under större delen av månaden dominerade högtryck med uppehåll och svaga vindar. Sista veckan av månaden började lågtrycksfronter

komma in från väster. Vinden tilltog och den 29 uppmättes storm på Väderöarna med 26 m/s i medelvind, medan Måseskär kom upp i 22 m/s.

Oktober var också nederbördsfattig, särskilt under den första halvan av månaden. Det blåste ovanligt ofta österifrån och inga kraftiga västvindar registrerades. Medeltemperaturen nådde inte riktigt upp till den normala nivån.

November inleddes med lågtryck och svalt och regnigt väder. Sydväst om Vänern föll stora mängder nederbörd den 5, lokalt mer än 40 mm. Mycket nederbörd föll också i mitten av månaden. På Väderöarna noterades *ostlig* medelvind på 21-22 m/s den 5 och 6.

December. Lågtryck rörde sig ofta på nordliga banor under december, vilket bidrog till förhållandevis milt väder i hela Sverige. Under annandag jul passerade stormen Urd västerifrån med en medelvind upp till 27 m/s på Väderöarna. Medelvind över 21 m/s registrerades också den 24 och 27 på Väderöarna, liksom den 26 och 27 på Måseskär. Året avslutades sedan med milda västliga eller sydvästliga vindar. För fjärde året i rad var december mildare än normalt i hela landet; i Bohuslän 3,5–4,5° varmare än normalt. Månaden var inte särskilt nederbördsrik trots lågtrycken. Stormen Urd medförde också höga vattenstånd utefter västkusten. Värst var Uddevalla med +161 cm, medan Smögen och Kungsvik (norr om Strömstad) nöjde sig med +134 cm respektive +125 cm.

En av många lunnefåglar som lät sig fotograferas längs bohuskusten i början av året. Här vid Bonden, Lysekil 18 februari 2016. Foto Peter Grahns

Fågelrapporten

Underlaget till årets rapport är hämtat från *Artportalen* www.artportalen.se. Uppgifterna gäller hela landskapet Bohuslän, alltså även Öckerö kommun och bohusdelen av Göteborgs kommun på Hisingen (som tillhör Göteborgs rapportområde). Av utrymmesskäl är datauppgifterna oftast presenterade som en sammanfattning. Är du intresserad av detaljuppgifter för en viss art så kan du antingen gå in och söka dessa direkt i *Artportalen* eller be någon i Rrk om hjälp.

Om rapportering i allmänhet

För att vi ska få en god bild av landskapets fågelliv behövs bidrag från alla. Häcknings- och flyttningsförhållanden förändras för vissa fågelarter genom störningar och biotopförändringar, och att uppmärksamma detta är viktigt.

Uppgifter som rapporteras till *Artportalen* kommer automatiskt med i underlaget till årssammanställningen, och rapporterar man där behöver man inte göra det på annat sätt. Har du inte tillgång till dator kan du lämna en skriftlig rapport till rapportmottagaren. En eventuell årsrapport bör skickas in före den 31 januari året efter.

Rapporterar du till *Artportalen* är det helt upp till dig hur mycket du rapporterar. Vill du lägga in alla dina fynd går det bra, vill du bara lägga in en del går också det bra. Vi vill dock gärna att du åtminstone rapporterar motsvarande det vi presenterar i den här fågelrapporten. En detaljerad **rapportmall** art för art återfinns på BohOF:s hemsida www.birdlife.se/bohuslan under fliken *Rrk/FiB*.

Rapportmottagare

Lars Viktorsson
Stenbackevägen 5
451 34 Uddevalla
Tel 070-582 22 49
E-post: lars.v@spray.se

Övriga i Rrk Bohuslän under 2016

Peter Strandvik	070-212 80 76
Thomas Liebig	0303-891 23
Nils-Erik Nilsson	070-382 76 40
Lennart Hermansson	070-267 05 84
Ingemar Åhlund	070-450 86 25
Matti Åhlund	070-610 82 05

Om raritetsrapportering

För arter där raritetsrapport krävs är det viktigt att blanketten fylls i direkt på *Artportalen* och så snabbt som möjligt. Vilka arter som kräver beskrivning visas automatiskt vid varje observation i *Artportalen*, men framgår också av rapportmallen (se ovan). De som inte rapporterar på *Artportalen* kan skriva en raritetsrapport på papper eller i e-brev och skicka eller lämna den till rapportmottagaren. De mest sällsynta arterna granskas av SOF:s raritetskommitté (Rk) som sammanträder ett par gånger per år. Raritetsrapporter som inte kommer in före 31 januari året efter observationen medför att observationen inte godkänns för publicering, men det går att komplettera senare – kontakta då Rrk.

Arttexter

Arttexterna har sammanställts av **Ingemar Åhlund**, **Matti Åhlund** och **Peter Strandvik**. Redigering och komplettering av arttexterna och övrigt redaktionsarbete har utförts av **Ingemar Åhlund** och **Matti Åhlund**.

Att få allt i en sådan här årsrapport rätt är inte lätt. Det är nära nog omöjligt att undvika att fel smyger sig in. Vi ber dig påpeka allvarligare fel så att vi kan rätta till dem (kontakta Matti Åhlund via e-brev matti.ahlund@telia.com eller telefon 070-610 82 05).

Förkortningar och förklaringar

ad, adult: gammal fågel i slutlig dräkt

juv, juvenil: ungfågel

ob: obestämd, dvs ej artbestämd

pull (pullus eller pulli): dununge eller dunungar

rast: rastande

s-dr: sommarträkt

sj: sjungande

sp: spelande

str: sträckande

subad: nästan adult, inte riktigt gammal och utfärgad

1K, 2K osv: ålder angiven i kalenderår

Rr: raritetsrapport erfordras

median: det mittersta värdet i en talserie sorterad i stigande eller fallande ordning. Lämpligt mått på ett genomsnittligt värde om många höga eller låga värden.

Kommun- och områdesförkortningar

H-n Hisingens bohusdel

K-v Kungälv kommun

L-E Lilla Edets kommun (bohusdelen, dvs väster om Göta älv)

L-l Lysekils kommun

M-l Munkedals kommun (utom Valbo-Ryrs socken, som tillhör Dalsland)

O-t Orust kommun

S-ad Strömstads kommun

S-nd Stenungsunds kommun

S-s Sotenäs kommun

T-m Tanums kommun

T-n Tjörns kommun

U-a Uddevalla kommun

Ö-ö Öckerö kommun

Systematisk sammanställning för år 2016

Knölsvan *Cygnus olor*

Fler än 200 ex rapporterades från två lokaler, båda sedan länge bland de pålitligaste svansamlingsställena i landskapet: Torslandaviken, Hisingen 21 februari och 2 juni–1 september, som mest 426 ex 7 juni (Magnus Persson), och Kalvöfjorden, Orust 270 ex 9 juli (Lasse Svensson, Petra Söderqvist). Torslandaviken saknade dock stora ansamlingar både 2012 och 2013. En annan lokal som haft många ruggande knölsvanar är Ryskärsfjorden, Kungälv; den är dock mer sällan kontrollerad, men de stora ålgräsängarna (knölsvanens favoritföda) i det området har minskat drastiskt.

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus*

Fyrtiofyra fynd av totalt 252 ex, varav 36 vårfynd (234 ex 4–23 mars och 1 ex 23 april), 7 höstfynd (11 ex 17 oktober–8 november) och ett vinterfynd (2 ex 28 december), är lika med den högsta årssiffran som registrerats i Bohuslän. Det tidigare rekordåret 2013 sågs 190 ex. Noterbart är att blott två av fynden gjordes norr om Gullmaren. Som vanligt utgjordes de flesta av sträckande fåglar, men tio av vårfynden bestod av rastande individer (sammanlagt 62 ex), liksom vinterfyndet. Två stora artrena flockar har rapporterats: 75 ex mot NO vid Gamla flygfältet, Torslandaviken, Hisingen 16 mars (Magnus Persson) och 33 ex mot NO vid Kråkudden, Hönö 19 mars (Per Björkman, Barbro Björkman). Den förstnämnda flocken är säkerligen den största som setts i landskapet. Ett diagram över artens uppträdande i landskapet 2001–2013 finns i *Fåglar i Bohuslän* 2014 (Fågelåret 2013).

Sångsvan *Cygnus cygnus*

Endast två konstaterade häckningar är rapporterade (se nedan), men fynd från tidigare år och observationer av par i småvatten och på fält under häckningstid visar att det rimligen häckar 10–15 par i Bohuslän. Ruvande fåglar påträffades i Björvattnet, Henån, Orust 21 april–15 maj (Thomas Liebig, Stefan Oscarsson, Stefan Avenfors) och i Surnell, Lane-Ryr, Uddevalla 23 april (Lars Viktorsson). Vårens bästa sträckdagar inföll 16 och 18 mars, då följande noteringar gjordes: 1115 ex mot NO vid Norums holme, Stenungsund (Mats Raneström) och 747 ex mot NO vid Arödsberget, Hisingen (Jon Håkansson) 16 mars, samt 670 mot NO vid Fotö, Öckerö 18 mars (Roger Eskilsson). En hög höstsiffra finns också, nämligen 611 ex mot S vid Älje-Porsens naturreservat, Uddevalla 6 november (Peter Nilsson, Jan Johansson). Tio ansamlingar med över 100 rastande sångsvanar noterades under året, fynddetaljer nedan.

100 ex Torslandaviken, H-n 2–3 jan (Leif Bergendal, Martin Johansson). 105 ex Näsingeslätten, S-ad 6 mars (Stefan Karlsson). 127 ex Näsingeflygfält, S-ad 13 mars (Göran Silvemarm). 208 ex Kollungeröd vatten, O-t 13 mars (Thomas Liebig, Tord Vestin). 108 ex Stora Ytten, Näsing,

S-ad 13 mars (Stefan Karlsson). 138 ex Torslandaviken, H-n 15 mars (Uno Unger m fl). 107 ex Älje-Porsens naturreservat, U-a 17 mars (Jan Johansson). 115 ex Torslandaviken 23 mars (Ola Wennberg). 161 ex Nordre älvs fjord, K-v 12 nov (Kåre Ström). Som mest 150 ex Näsinga, S-ad 27–29 nov (Lars Åke Karlgren).

Sädgås *Anser fabalis*

Totalt noterades 651 ex (52 fynd) under året, fördelade på januari 14 ex (3 fynd), februari 77 (7), mars 60 (10), april 2 (2), maj 1 (1), september 16 (1), oktober 411 (18), november 54 (5) och december 17 (6). Detta är sannolikt den näst högsta årssumman efter rekordåret 2012, då 891 ex sågs. Sädgäss bestämda till tundrasädgäss (*A. f. rossicus*) ingår inte i siffrorna ovan.

Tundrasädgås *Anser fabalis rossicus* Rr

Fem fynd av totalt 19 ex blev det under 2016, alla i slutet av året. Årets fynd var nummer 46 till 50 i Bohuslän.

4 ex Öxnäs, Säve, H-n 19–25 okt (Lennart Strömberg, Ingemar BE Larsson, Bo Brinkhoff). 2 ex Ödsmåls kile-Vallby, K-v 19–24 nov (Mats Raneström, Björn Dellming, Peter Strandvik m fl). 8 ex Vallby, Solberga, K-v 25 dec (Björn Dellming, Mats Raneström). 1 ex Soldattorpet, Vitsten, Solberga, K-v 25 dec (Björn Dellming). 4 ex Olsnäs, Stenkyrka, T-n 25–30 dec (Christer Niklasson, Stefan Mattsson, Per Undeland m fl).

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchus*

Totalt 950 ex (53 fynd) detta år, vilket är den tredje högsta årssiffran som noterats i landskapet. Arten sågs under årets alla månader utom juni. Fördelningen var: januari 2 ex (2 fynd), februari 54 (4), mars 167 (10), april 282 (11), maj 31 (5), juli 2 (2), augusti 1 (1), september 2 (1), oktober 353 (14), november 2 (1) och december 56 (3). En enda flock översteg 200 individer: 240 ex rastade på Backeleran, Strömstad 5 april (Sune Westman, Matti Åhlund); bland dessa fanns två halsmärkta.

Bläsgås *Anser albifrons*

Totalt sågs omkring 406 ex fördelade på 43 fynd, vilket innebär den högsta årssumman hittills; under det tidigare rekordåret 2006 noterades 305 ex. De flesta observationerna gjordes under oktober, och fördelningen per månad blev januari 12 ex (4 fynd), februari 26 (9), mars 49 (9), april 31 (8), maj 2 (2) och oktober 291 (11). Ett diagram över bläsgåsens förekomst i Bohuslän 1985–2015 återfinns i Fågelåret 2015 (*Fåglar i Bohuslän* 2016).

[Fjällgås] *Anser erythropus* Rr

Även det tredje fyndet av arten i landskapet visade sig vara en rymling, denna gång från Finland: 1 individmärkt ex sågs vid Tofta kile, Kungälv 24–30 april (Per Wohlin, Peter Nilsson, Sussie Carlström m fl), samt på Bräckeslätten, strax sydost om Tofta kile 25 april (Peter Hvass). Fågeln var färgmärkt på vänster ben

med ”gul-över-vit-över-blå” ring och saknade metallring. Den rymde från en finsk fjällgåsfarm för några år sedan och är tidigare rapporterad från Finland, Danmark och norra Tyskland – alltid i sällskap med vitkindade gäss. Farmen ingår i ett finskt projekt som vill starta utplanteringar i Finland men saknar lagligt stöd för detta idag (enligt Niklas Liljebäck, Projekt Fjällgås Sverige). Det finns två tidigare fynd från Bohuslän, båda ensamma rymlingar som sågs år 2000. Den ena av dessa båda hade för övrigt rymt från Nordens Ark i Sotenäs.

Grågås *Anser anser*

Över 1000 ex rapporterades från sex lokaler, fynddetaljer återfinns nedan.

Som mest 1500 ex Skärslätten, Skee, S-ad 1–3 mars (Lars Åke Karlgren). 1500 ex Åbyfjorden, S-s 19 aug (Hans Petterson, Kenneth Johansson). 1100 ex Nöddökilen, S-ad 22 aug (Lars Åke Karlgren). 1500 ex Tjurholmen, Göta älv, K-v 4 sep (Ingemar Åhlund). 1300 ex Galtölera, Lur, T-m 6 sep (Lars Åke Karlgren). 1300 ex Nöddökilen, S-ad 1 okt (Matti Åhlund). 2200 ex Gerum, Tanumshede, T-m 20 okt (Göran Strömberg).

[Stripgås] *Anser indicus*

Två rapporter under 2016, troligen av samma fågel. Fynd har gjorts årligen i landskapet sedan 2008, totalt finns nu omkring 40.

1 ex Löveröd, Orrekläpp, T-m 20 sep (Thomas Johansson). 1 ex Färlevfjorden, L-l 4 okt (Rune Hixén).

Nilgås, Morlanda dammar, Orust 29 april 2016. Foto: Stefan Oscarsson

[Snögås] *Anser caerulescens*

Två fynd under året, båda av vit fas: 1 ex vid Södra Aröd, Solberga, Kungälv 12 februari (Anne-Marie Barregren, Jan-Börje Börjesson) och 1 ex sträckande mot S med grågäss förbi Grosshamn, Ramsvikslandet, Sotenäs 28 oktober (Torbjörn Arvidsson, Owe Hougström, Jan Johansson, Bengt Johansson). Snögåsen uppträder sparsamt och oregelbundet i Bohuslän. Av den vita fasen finns tidigare 8 fynd omfattande 14 ex och av den blå fasen finns två fynd.

Prutgås *Branta bernicla*

Noterad under nio av årets månader. Totalt 253 ex (50 fynd) fördelade på april 8 ex (5 fynd), maj 15 (1), juni 41 (2), juli 4 (2), augusti 8 (2), september 5 (5), oktober 167 (29), november 2 (1) och december 3 (3). Ljusbukiga prutgäss ingår inte i ovanstående siffror, utan redovisas nedan.

Ljusbukig prutgås *Branta bernicla hrota* Rr

Tre fynd under året, vilket är en normal utdelning: 1 ex vid Haby bukt, Ramsvikslandet, Sotenäs 10 april (Jan Johansson, Kajsa Gustafsson), 1 ex vid Hyppeln, Öckerö 10 september (Roger Eskilsson) och 2 ex vid Kråkudden, Hönö, Öckerö 30 september (Carl Tholin, David Armini m fl).

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

Arten ökar kontinuerligt i alla avseenden. Antalet häckande par blir fler och fler, ansamlingarna efter häckningen blir allt större och vinterfynd allt vanligare. Gissningsvis häckar nu närmare 250 par i Bohuslän. För första gången sågs flockar med fler än 1000 ex och detta på tre lokaler (se nedan). Vinterfynden fördelade sig på februari 1 (1 ex) och omkring 8 av 1-9 ex i december. Fynd av fler än 1000 ex: 1000-1050 ex vid Tofta kile, Kungälv 3-5 augusti (Peter Hvass, Lasse Svensson, Petra Söderqvist), 1100 ex vid Nöddökilen, Strömstad 1 september (Göran Strömberg) och 1600 ex vid Gerum, Tanum 20 oktober (Göran Strömberg).

Kanadagås *Branta canadensis*

Fem lokaler hade 500 ex eller fler under året; fynddetaljer återfinns nedan.

500 ex Tjurholmen, Göta älv, K-v 3 feb (David Klingberg). 500 ex Norrmannebosläppen, K-v 23 feb (Peter Strandvik). Som mest 619 ex Torslandaviken, H-n 14 juni-9 juli (Magnus Persson, Uno Unger). 900 ex Tjurholmen, Göta älv, K-v 30 sep (David Klingberg). Som mest 1100 ex Ödsmåls kile, K-v 22 nov-9 dec (Peter Strandvik, Anders Hansson, Osborne Lindberg). 750 ex Vallby, Solberga, K-v 16 dec (Peter Strandvik).

Nilgås *Alopochen aegyptiaca*

Noterad för fjärde året i rad; detta år med 1 ex vid Morlanda dammar, Orust 29 april (Jan Johansson m fl). Årets fynd ligger inom samma tidsperiod som de tidigare (11 mars-29 maj) och utgör det nionde fyndet (totalt 17 ex) i landskapet, om man bortser från att samma fågel kan ha återkommit flera år i några fall.

Gravand *Tadorna tadorna*

Första gravanden för året sågs 7 februari, varefter arten sågs regelbundet till och med 15 september. Därefter sågs 1 ex vid Hyppeln, Öckerö kommun 30 september (Peter Keil), 1 1K vid Härön, Tjörn 1 oktober (Lasse Svensson, Petra Söderqvist), 1 ex vid Skallen, Marstrandsön, Kungälv 1 oktober (Peter Hvass m fl), 1 1K vid Hållö, Sotenäs 1 oktober (Hans Petterson, Jörgen Olsson m fl) och 1 adult vid Kråkudden, Hönö 3 och 18 november (Osborne Lindberg, Per Björkman, Daniel Tingdahl). 50 ex eller fler sågs på sex lokaler, fynddetaljer nedan.

50-67 ex Breviks kile, T-n 28–30 mars (Petra Söderqvist, Lasse Svensson m fl). 56 ex Ängholmen, Kalvöfjorden, O-t 29 mars (Thomas Liebig), 52 ex Hjälmsvik, Kalvöfjorden, O-t 29 mars (Thomas Liebig). 115 ex Älgöleran, S-ad 3 apr (Göran Strömberg, Janeth Börjesson). 75 ex Orrevikskil, S-ad 16 maj (Thomas Carlsson). 65 ex Färlevfjorden, M-l 18 maj (Mats Eriksson, Kristina Eriksson). 50 ex Södra Ängholmsviken, Kalvöfjorden, O-t 19 juni (Stefan Avenfors).

[Mandarinand] *Aix galericulata*

Två fynd under 2016: 1 hane i Bäveån vid Regementsområdet, Uddevalla 12–18 juni och 14 september–2 november (Lars-Erik Hammar, Lars Viktorsson m fl), samt 1 hane vid Torslandaviken, Hisingen 1 november (Ola Wennberg, Bo Brinkhoff). Därmed finns 13 fynd i Bohuslän.

Snatterand *Anas strepera*

Tio par och fyra kullar har rapporterats från Tofta kile i Kungälv. Häckning konstaterades också i Torslandaviken på Hisingen (en kull), och där uppehöll sig minst 4 par under häckningstid. Inga rapporter om misstänkta häckningar utanför dessa båda lokaler detta år heller, men enstaka häckningsförsök kan säkert förekomma även på andra lokaler i landskapet. I Torslandaviken sågs arten under årets alla månader, och vinterfynden ökar utanför denna lokal (se nedan). Snatteränder noterades regelbundet från 20 mars i Torslandaviken och från 27 mars i Tofta kile.

Vinterfynd: Upp till 11 ex Torslandaviken, H-n 1–3 jan, 1-2 ex 4–6 jan, 1 ex 30 jan, 1-2 ex 21 feb–3 mars. 2 hanar Hyppeln, Ö-ö 17 jan och 4 feb. 1 hona Runsvallen, Nordre älv, K-v 20 feb. Upp till 13 ex Torslandaviken, H-n hela dec. 1 hane Tofta kile, K-v 19–22 dec. 1 hane Tromme kile, L-l 28 dec.

Bläsand *Anas penelope*

Inget häckningsfynd 2016, men som vanligt fåglar under häckningstid i Tofta kile, Kungälv och Torslandaviken, Hisingen. Arten sågs under alla årets månader, med 4 januarifynd (ensamma fåglar) och 6 februarifynd (1-3 ex), samt hela 25 fynd (1-13 ex) i december. I Torslandaviken fanns upp till 8 ex under hela december, och i Tofta kile upp till 4 ex till och med 22 december. Endast två rastande flockar översteg 150 ex, nämligen 151 ex i Torslandaviken 2 oktober (Magnus Persson) och 151 ex i Tofta kile 25 oktober (Peter Strandvik). Fyra goda sträckdagar för arten noterades vid Bredfjället, Uddevalla: 310 ex mot V 17 september, 225 ex

mot V 18 september, 480 ex mot V 2 oktober och 200 ex mot V 3 oktober (Lasse Svensson, Petra Söderqvist, Jörgen Olsson).

Kricka *Anas crecca*

Endast två rapporter om fler än 500 individer: 600 ex vid Tjurholmen, Kungälv 4 september (Ingemar Åhlund) och 515 ex vid Nöddökilen, Strömstad 1 oktober (Matti Åhlund). Övervintrande krickor observerades på åtta lokaler i januari, flest vid Torslandaviken, Hisingen (11 ex 1 januari, Ola Wennberg) och Österröd, Strömstad (6 ex 7 januari, Matti Åhlund), och fyra lokaler i december, flest även nu vid Österröd (11 ex 11 december, Lars Åke Karlgren) och Torslandaviken (8 ex 29 december (Ulf Persson).

Gräsand *Anas platyrhynchos*

Fler än 500 gräsänder rapporterades från fem lokaler; den högsta noteringen på respektive lokal återfinns nedan.

700 ex Stranderäng, Åbyfjorden, L-l 21 feb (Lasse Svensson, Petra Söderqvist). 600 ex Orrevikskil, S-ad 4 aug (Matti Åhlund). 650 ex Kilen, Rossö, S-ad 10 sep (Martin Kvarnbäck). 518 ex Ängholme kile, Mjörn, T-n 15 sep (Nils-Erich Karlsson). 600 ex Uddevalla hamn 27 nov (Jonny Jonsson).

Stjärtand *Anas acuta*

Ensamma fåglar sågs på fem lokaler i januari–februari, medan det under hela december fanns 1-2 ex i Torslandaviken (se nedan), där för övrigt upp till 6 ex höll till under oktober–november. Sommarfynd hör inte till vanligheterna, men liksom under 2015 föreligger sådana detta år (se nedan). I likhet med de senaste åren rapporterades inga höga antal, det högsta var 21 ex i Torslandaviken 30 april (Leif Jonasson). Vid Bredfjället, Uddevalla inräknades slutligen 50 ex mot V 17 september (Lasse Svensson, Petra Söderqvist).

Sommarfynd: 1 hane Tofta kile, K-v 13–16 juni (Magnus Kinell m fl). 2 honfärgade Torslandaviken, H-n 7 juli (Magnus Persson). 1 ex Breviks kile, T-n 21 juli (Per Undeland m fl).

Vinterfynd, januari–februari: 1 hane Svälte kile, U-a 2 jan (Jonny Jonsson). 1 hane Getskär-Stenholmarna, S-nd 3–5 jan (Magnus Persson, Thomas Liebig, Per Undeland). 1 hona Uddevalla hamn 10 jan (Jonny Jonsson). 1 hona Torslandaviken, H-n 21 feb och 1 hane samma lokal 23–25 feb (Ola Wennberg m fl). 1 hane Dagsholmarna, S-nd 25 feb–1 mars (Owe Hougström, Per Undeland). **December:** 1 hane Torslandaviken, H-n 2–30 dec (Ola Wennberg m fl) och 1 par samma lokal 21 dec (Lars Lindqvist, Ingvar Björhall).

Årta *Anas querquedula*

Som oftast är fallet för simänder saknas säkerställda häckningar under året. Stationära par där en eller flera honor senare försvann (indicium på häckningsförsök) noterades på två traditionella lokaler: Ejgdetjärnet i Tanum (2-3 par) och Karholmsdammen i Torslandaviken på Hisingen (1-2 par). Par i lämplig häckningsmiljö rapporterades också från Kilen på Rossö i Strömstad (1-2 par) och Öxnäs, Nordre älv (1 hane). I Tofta kile i Kungälv, som stått för 9

Stjärtand, Resteröd, Uddevalla 14 september 2016. Foto: Tommy Ek

av 10 konstaterade häckningar i Bohuslän, noterades 2016 bara en hane 8–9 maj (på grund av torrläggning?). Årets första årtor sågs 10 april (2 par i Kilen, Rossö, Strömstad), och från efteråret finns två fynd: 1 honfärgad Ejgdetjärnet, Tanum 30 augusti och 1 ex Torslandaviken, Hisingen 23 september. Höstobservationer är mycket ovanliga i Bohuslän.

[Fenologiuppgift för våren saknas i årsrapporten för 2015; detta år rapporterades de första årtorna redan 27 mars: 2 hanar + 1 hona Torslandaviken, Hisingen].

Skedand *Anas clypeata*

Som de flesta år har ingen häckning konstaterats detta år. Par som observerades en längre period under häckningstid har dock rapporterats från fem tänkbara häckningslokaler: Kilen, Råssö (Strömstad), Ejgdetjärnet (Tanum), Kollungeröd vatten (Orust), Tofta kile (Kungälv) och Torslandaviken (Hisingen). Lokala par kan många gånger vara svåra att skilja från fåglar som rastar tillfälligt under vårsträcket. Fynd finns från 27 mars till 3 november, således saknas vinterfynd.

Brunand *Aythya ferina*

Vid Torslandaviken sågs brunanden regelbundet under hela året, men någon häckning har inte rapporterats. Högsta noteringen per månad i Torslandaviken var januari 7 ex, februari 7, mars 10, april 4, maj 1, juni 6, juli 7, augusti 26, september 10, oktober 20, november 16 och december 9.

Femton fynd gjordes i Bohuslän utanför Torslandaviken, spridda över januari

(4 fynd, totalt 9 ex), mars (3 fynd, 13 ex), oktober (4 fynd, 27 ex), november (2 fynd, 3 ex) och december (2 fynd, 5 ex). Fynden under januari och mars fördelades mellan Öckerö 1, Kungälv 1, Tjörn 1, Uddevalla 3 och Tanum 1, medan de i oktober–december fördelades mellan Hisingen 2, Orust 3, Tjörn 1, Lilla Edet 1 och Strömstad 1. Antalet fynd utanför Torslandaviken detta år är inte anmärkningsvärt, men däremot antalet individer: totalt 22 ex under januari och mars, samt 35 ex under oktober–december.

Vigg *Aythya fuligula*

Inga konstaterade häckningar, men par i lämplig häckningsbiotop har rapporterats från flera lokaler (kan dock också röra sig rastande fåglar i en del fall).

Ansamlingar omfattande minst 100 ex registrerades i sju områden: Talludden, Norra Sundet, Stenungsund (130 ex 20 januari); Södra Sundet, Stenungsund (216 ex 26 januari); Uddevalla hamn med omgivning (som mest 250 ex 20 november); Svälte kile, Uddevalla (som mest 150 ex 24 november); Ljungs kile, Uddevalla (180 ex 4 december); Ljungskileviken, Uddevalla (150 ex 9 december) och Torslandaviken, Hisingen (som mest 199 ex 27 december).

Vigg x ringand *Aythya fuligula x collaris* Rr

Första fyndet i Bohuslän av denna välkända hybridvariant: 1 adult hane sågs i Jordhammarsviken, Stenungsund 12 mars (*Peter Strandvik, Thomas Liebig, Peter Keil m fl).

Bergand *Aythya marila*

Sista vårfyndet gjordes 1 maj, första för hösten 23 september. Inga fynd har rapporterats däremellan. Arten var som vanligt fåtalig under vinter–vår, men uppträdde från mitten av oktober nära nog i rekordantal: 20 ex eller mer noterades på åtta lokaler, och den största flocken innehöll 53 ex. Endast hösten 1988 har fler bergänder rapporterats. Fynddetaljer återfinns nedan.

30 ex Torslandaviken, H-n 17 okt (Ola Wennberg). 33 ex Kvillehed, Nordre älv, H-n 29 okt (Ola Bäckman). 22 ex Sannäsfjorden, T-m 6 nov (Göran Strömberg). 30 ex Kippholmen, Björlanda, H-n 11 nov (Bo Brinkhoff). 53 ex Kalvöfjorden, O-t 24 nov (Thomas Liebig). 20 ex Säby ö, Breviks kile, T-n 3 och 12 dec (Per Undeland, Tomas Torstensson). 21 ex Stengrimmen, Resö, T-m 6 dec (Sune Westman). 25-42 ex Svälte kile, U-a 11 nov–30 dec (Berndt-Johan Lindberg, Lennart Hermansson m fl).

Alförrädare *Polysticta stelleri* Rr (ej ad hane)

En adult hane sträckte mot N med ejdrar utanför Härön, Tjörn 2 april (Lasse Svensson, Petra Söderqvist). Det föregående bohusfyndet gjordes 2012. Därmed föreligger 47 fynd i landskapet (omfattande totalt 67 ex).

Alförrädaren uppträder mycket sparsamt i Bohuslän. Den har noterats 27 av de senaste 50 åren. Mellan 1992 och 2005 gjordes dock fynd årligen.

Alfågel *Clangula hyemalis*

Sista vårfyndet gjordes 18 maj, första höstfyndet 29 oktober. Överlägset största flocken var de 144 ex som fanns i Buvik, Halsefjorden, Stenungsund 12 november (Magnus Larsson, Thomas Liebig), medan den högsta sträcksiffran var 86 ex mot S vid Grosshamn, Ramsvikslandet, Sotenäs 28 oktober (Torbjörn Arvidsson, Owe Hougström, Jan Johansson).

Sjöorre *Melanitta nigra*

Tre rapporter om dagssummor med fler än 1000 sträckande sjöorrar, samtliga från Kråkudden, Hönö: 1052 ex mot S 7 april (Jon Håkansson), 1120 ex mot S 18 april (Roger Eskilsson, Peter Hamrén, Ulf Persson m fl) och 1220 ex mot S 1 maj (Jon Håkansson).

Svärta *Melanitta fusca*

Två rapporter om dagssummor med 20 eller fler sträckande svärtor är mycket färre än normalt; högsta antalet var 24 ex mot S vid Kråkudden, Hönö 8 december (Roger Eskilsson, Lars Carlbrand, Per Gustavsson m fl). Däremot noterades stora rastande flockar vid Tjörn och i Stenungsund under november–december: Mer än 20 ex sågs vid flera tillfällen i Borgefjorden, Halsefjorden, Tjörn mellan 10 november och 25 december; högsta noteringen var 31 ex 10 november (Per Undeland, Magnus Kinell, Elisabeth Feuk-Lagerstedt m fl). I Stigfjorden, Tjörn sågs 31 ex 22 november och 40 ex 23 december (Per Undeland), medan 20 ex fanns vid Källsnäs, Stenungsund 30 november (Mats Raneström) och 33 ex vid Norums holme, Stenungsund 18 december (Lasse Svensson). Kanske rörde det sig om delvis samma fåglar, då lokalerna ligger relativt nära varandra.

Knipa *Bucephala clangula*

Från och med Fågelåret 2010 har vi redovisat alla rapporter med 500 knipor eller mer, och det har funnits flera sådana varje år; vissa år har det till och med gjorts fyrsiffriga noteringar. I år rapporterades tre ansamlingar som översteg 500 ex, samtliga från Kalvöfjorden, Orust: 760 ex vid Rörholmen 23 juli (Petra Söderqvist, Lasse Svensson), 847 ex vid Lagmansholmen 23 augusti (Stefan Oscarsson) och 550 ex 4 september (Stefan Avenfors, Lasse Svensson).

Salskrake *Mergellus albellus*

Rapporterad från 71 lokaler (att jämföra med 51, 70, 100 och 100 under de fyra föregående åren). Sista vårobservationen gjordes 26 april, medan höstens första salskrake dök upp 29 oktober. Arton rapporter finns med 20 ex eller fler, samtliga från vattnen mellan Tjörn, Orust och Stenungsund. Kanske rörde det sig om delvis samma fåglar, då flera av lokalerna ligger nära varandra. De tre högsta noteringarna redovisas nedan.

80 ex Apelgårds kile, Mjörn, T-n 2 jan (Magnus Larsson, Christer Lind, Thomas Liebig). 75 ex

Trankoket, Mjörn, T-n 6 jan (Anders Hansson). 64 ex Knutens brygga, Ängholme kile, Mjörn, T-n 6 jan (Lasse Svensson, Petra Söderqvist).

Småskrake *Mergus serrator*

En enda notering översteg 200 ex, men den var desto större: 700 ex rastade i Ödsmåls kile, Kungälv 12 oktober (Peter Strandvik).

Storskrake *Mergus merganser*

En enda rapport handlade om 100 ex eller fler: 110 ex sågs vid Kvillehed, Nordre älv, Hisingen 13 januari (Peter Keil, Ingvor Svensson). Lokalen stod för den högsta siffran även 2015, då 125 ex inräknades 10 februari.

Järpe *Tetrastes bonasia*

Fyra eller fem fynd gjordes 2016, varav ett gällde fyra 1K-fåglar som tog till vingarna och korsade riksgränsen till Norge!

2 ex korsningen V Springebacken, Svartedalen, K-v 3 apr (Lennart Falk, Leif Karlsson).

1 ex Svartedalen, K-v 20–29 apr (Håkan Larsson, Billy Karlsson). 2 ex Källebergs vatten, Forshälla, U-a 3 apr (Jan-Erik Johansson). Minst 4 1K Håvedalen, Skee, S-ad 15 aug (Lennart Hermansson).

Vaktel *Coturnix coturnix*

Tjugotvå spelande individer hördes detta år. Det är den fjärde högsta årssumman i Bohuslän, endast överträffad 2007 (34 ex), 2011 (23 ex) och 2014 (27 ex).

Medianvärdet under 2000-talet är 9 ex per år. Ett diagram över förekomsten i Bohuslän 1985–2015 återfinns i *Fåglar i Bohuslän 2016* (Fågelåret 2015).

Kommunvis var fördelningen av spelande ex: Strömstad 1, Tanum 9, Munkedal 1, Uddevalla 3, Orust 1, Stenungsund 1, Lilla Edet 1, Kungälv 4 och Hisingen 1.

Smålom *Gavia stellata*

Ett par sågs i Sannesjön, Munkedal 10 maj (Lennart Hermansson); smålom ses regelbundet i denna sjö under häckningstid, var dessa fåglar häckar är dock inte känt. Fem dagssummor med fler än 100 ex, samtliga från Kråkudden under april–maj. Den högsta noteringen var 234 ex mot S 1 maj (Jon Håkansson, Per Björkman). De fyra övriga dagssummorna redovisas nedan.

108 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 18 apr (Roger Eskilsson, Peter Hamrén m fl). 143 mot S Kråkudden, Hönö 5 maj (Jon Håkansson, Magnus Rahm). 135 ex mot S Kråkudden, Hönö 12 maj (Bo Brinkhoff, Ola Wennberg). 132 ex mot S Kråkudden, Hönö 18 maj (Jon Håkansson).

Svartnäbbad islom *Gavia immer*

Totalt rapporterades 13 ex, vilket är under genomsnittet för 2000-talet (median 18 ex per år). De fördelade sig på januari 3 ex, februari 1, april 1, maj 1, oktober 3, november 3, december 1. Ett diagram över artens förekomst i landskapet 1975–2012 finns i *Fågelåret 2012* (*Fåglar i Bohuslän 2013*).

Sex förårsfynd: 1 ex Karingön, O-t 5 jan (Max Allan Niklasson). 1 ex Härmanö huvud, O-t 6 jan (Lars Gustafsson). 1 ex Valnäsbukten, Nord-Koster, S-ad 17 jan (Olof Kosterbärg). 1 ad Gullmarsfjorden, L-l 8 feb (John-Eric Dahlström). 1 ex mot NO Eggskär, Klädesholmen, T-n 20 apr (Rune Hixén, Ingemar Åhlund). 1 ad mot N Härmanö, O-t 7 maj (Lasse Svensson).

Sju efterårsfynd: 1 ex Flaket, Nord-Koster, S-ad 1 okt (Olof Kosterbärg). 1 ad Kråkudden, Hönö, Ö-ö 28 okt (Ulf Persson, Tina Widén, Birger Kaiser m fl). 1 ad Hyppeln, Ö-ö 30 okt (Roger Eskilsson). 1 ex Klädesholmen, T-n 11 nov (Håkan Johnsson). 1 ex mot S Klädesholmen, T-n 21 nov (Håkan Johnsson). 1 ex Gullmarsfjordens mynning, L-l 24 nov (John-Eric Dahlström). 1 ad mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 8 dec (Mats Björkquist, Roger Eskilsson m fl).

Vitnäbbad islom *Gavia adamsii*

Efter fjolårets höga siffra (14 ex) återgick antalet till mer normala 5 ex (medianen för 2000-talet är 6 ex), varav 4 ex under föråret och 1 ex under efteråret. Ett diagram över artens förekomst i Bohuslän 1975–2012 finns i Fågelåret 2012 (*Fåglar i Bohuslän* 2013).

1 3K+ Kråkudden, Hönö, Ö-ö 30 jan (Barbro Björkman m.fl). 1 ex Bolleskären, Hönö, Ö-ö 7 feb (Hans Zachrisson). 1 2K mot S Vallerö och Måseskär, O-t 6 maj (Max Allan Niklasson, Stefan Oscarsson resp Thomas Liebig, Christer Lind). 1 2K mot S Vallerö 6 maj (Max Allan Niklasson, Stefan Oscarsson). 1 3K+ Skallen, Marstrandsön, K-v 29 sep (Magnus Lundström).

Smådopping *Tachybaptus ruficollis*

Arten har endast rapporterats från 15 lokaler med lämplig häckningsmiljö (12-16 par), men rapporter från många tidigare häckningslokaler saknas. Häckning konstaterades på sju lokaler. Besöker du en lämplig häckningslokal utan att notera någon smådopping, så rapportera gärna detta som ”eftersökt, ej återfunnen”! Det kommer att underlätta kommande sammanställningar.

Tanum (3 lokaler, 3-4 par): 2 par (1 kull) Ejgdetjärnet, Kämpersvik 10 apr–29 okt (Lars Sölsnaes, Tommy Magnusson, Thomas Johansson m fl). 1 ex Ulmekärrens tjärn, Grebbestad 18 maj (Thomas Johansson). 1 par (1 kull) Gultjärn, Sannäs 6 maj–26 maj (Lennart Appelqvist). **Lysekil (1 lokal, 1 revir?):** 1 ex Härmundsröd myr, Brastad 24 maj (Hans-Olof Johansson). **Lilla Edet (1 lokal, 1 revir):** 1 ex Terås grustag, Hjärtum 26 mars–8 maj (Lasse Svensson). **Tjörn (1 lokal, 1 par):** 1 par (1 kull) Fällemysan, Klövedal 17 juni (Nils-Erik Nilsson). **Stenungsund (1 lokal, 1 par):** 1 par (bo) Stenungsunds golfbana, Spekeröd 11 april–14 maj (Per Undeland, Stefan Mattsson, Magnus Larsson). **Kungälv (3 lokaler, 2-3 par):** 1 ex (revir) Smörsundsdammen, Koön 20 apr–10 juni (Peter Strandvik, Rune Hixén, Ingemar Åhlund). 1 par (1 kull) Kristiansborg, Lycke 9 apr–12 juni (Peter Hvass). 1 ex Rollsbo-Ryr våtmark, Kareby 26 maj (Lennart Ryd). **Öckerö (1 lokal, 1 revir):** 1 ex Ers vatten, Rörö 4 apr och 9 juni (Bo Brinkhoff, Ola Wennberg). **Hisingen (4 lokaler, 3-4 par):** 1 ex (1 kull) Torslanda golfbana 1 aug (Christer Fält). 1 par (1 kull) Torslandaviken 15 mars–1 nov (Robert Ennerfelt m fl). 1 par (revir) Hökälladammen 4–10 maj (John Thulin, Bo Brinkhoff). 1 ex Skogomedammen 3 apr (Per Lundgren).

Tre vinterrapporter med 3 ex eller fler: 3 ex Sundet, S-nd 1–18 jan (Thomas Liebig, Christer Lind, Per Undeland m fl). 4 ex Nordre älv, Kyrkoruinens båtslip, Ytterby, K-v 11–20 jan (Anders Hansson, Björn Dellming, Peter Strandvik m fl). 3 ex Röds sund, Hönö, Ö-ö 31 jan–21 feb (Bengt Karlsson, Stig Carlsson m fl).

Skäggdopping *Podiceps cristatus*

Par i lämplig häckningsmiljö har rapporterats från 8 lokaler med tillsammans omkring 29 par, vilket innebär en halvering när det gäller antalet (besökta?) lokaler jämfört med de senaste åren; antalet par är däremot bara aningen lägre. Den senaste heltäckande inventeringen gjordes 2006, då Rune Hixén fick ihop 56 par fördelade på 17 lokaler (se *Fåglar i Bohuslän* nr 2/2007). Några stora höstansamlingar har inte rapporterats detta år.

Gråhakedopping *Podiceps grisegena*

Under 2015 gjorde ett par oväntat ett häckningsförsök i Skogomedammen, Hisingen. En ensam gråhakedopping sågs på denna lokal 5 april 2016 (David Klingberg), men det var också enda noteringen där. Totalt noterades under året 43 fynd av totalt 53 ex fördelade på januari 3 fynd (4 ex), februari 6 (6), mars 3 (4), april 9 (11), maj 4 (5), juni 1 (2), augusti 4 (4), september 1 (1), oktober 8 (11), november 1 (1) och december 3 (4). Inga rapporter mellan 24 juni och 15 augusti.

Svarthakedopping *Podiceps auritus*

Rapporter om tvåsiffriga antal svarthakedoppingar föreligger från två lokaler: 10 ex vid Lagmansholmen, Kalvöfjorden 5 september (Stefan Oscarsson) och 14 ex i Borgefjorden, Halsefjorden, Tjörn 12 november (Magnus Larsson, Thomas

Viträbbad islom, Kråkudden, Hönö 30 januari 2016. Foto: Mikael Nilsson

Liebig). De enda vinterfynden som handlade om fler än 1 ex gjordes också i Borgefjorden: 3 ex 3 januari (Owe Hougström, Anna Hougström), 3 ex 6 januari (Lasse Svensson, Petra Söderqvist) och 5 ex 6 december (Per Undeland). Arten har aldrig konstaterats häcka i Bohuslän och verkar heller inte vara på spridning västerut i landet.

Svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis* Rr

Fyra adulta svarthalsade doppingar rastade i Karholmsdammen, Torslandaviken, Hisingen 10 april (Christer Fält m fl). Totalt finns därmed 34 fynd (omfattande 70 ex) i Bohuslän.

Svartbrynad albatross *Thalassarche melanophris* Rr

En svartbrynad albatross gästade tillfälligt Bohuslän 2014, och i år var det dags igen: 1 ex sågs sträcka S vid Klädesholmen, Tjörn (Stefan Mattsson), Marstrandsön, Kungälv (Peter Hvass) och Kråkudden, Hönö (Stefan Svanberg m fl) 11 september. Samma individ dök sedan upp utanför Grosshamn, Ramsvikslandet, Sotenäs 28 september (Per Wohlin, Stefan Mattsson), där den även sågs följande dag (Lennart Hermansson, Peter Nilsson, Per Wohlin m fl). Slutligen passerade den ytterligare en gång förbi Klädesholmen 1 oktober (Håkan Johnsson, Kristoffer Nilsson, Nils-Erik Nilsson). Samma fågel sågs också i yttre Oslofjorden 9–10 september, samt i norska Skagerrak 29 september och 27 oktober. Därmed har två fynd av arten gjorts i landskapet, och den har alltså setts i följande kommuner: Orust (25 maj 2014), Tjörn, Kungälv, Öckerö och Sotenäs.

Svartbrynad albatross, Ramsvikslandet, Sotenäs 29 september 2016.
Foto: Lennart Hermansson (tringafoto.se)

Stormfågel, väst Väderöarna 28 februari 2016. Foto: Peter Grahm

Stormfågel *Fulmarus glacialis*

Totalt rapporterades omkring 1060 ex fördelade på 62 obsdagar, vilket är klart under genomsnittet för de senaste årtiondena. Antalsmässigt dominerade augusti och september stort. Månadsfördelning var januari 26 ex (4 obsdagar), februari 8 (4), mars 2 (2), april 21 (5), maj 54 (6), juni 3 (2), juli 33 (6), augusti 523 (10), september 303 (9), oktober 25 (2), november 12 (4) och december 53 (8). Ett diagram över uppträdandet 1990–2014 finns i *Fåglar i Bohuslän 2015* (Fågelåret 2014).

Gulnäbbad lira *Calonectris diomedea* Rr

Fyra gulnäbbade lror påträffades mellan 13 juli och 3 september, och därmed har 43 ex noterats i Bohuslän. Fynddetaljer nedan. Diagram över förekomsten 1970–2013 och per månad återfinns i *Fågelåret 2013* (*Fåglar i Bohuslän 2014*).

1 ex Kråkudden, Hönö, Ö-ö 13 juli (Stefan Svanberg, Roger Eskilsson, Tina Widén m fl). 1 ex Måseskär, O-t 5 aug (Thomas Liebig, Kåre Ström). 1 ex Härön, T-n 8 aug kl 13:30-13:37 (Lasse Svensson, *Petra Söderqvist) och sannolikt samma ex Kråkudden, Hönö 8 aug kl 17:14 (Göran Engberg m fl). 1 ex Skallen, Marstrandsön, K-v 3 sep (Björn Dellming).

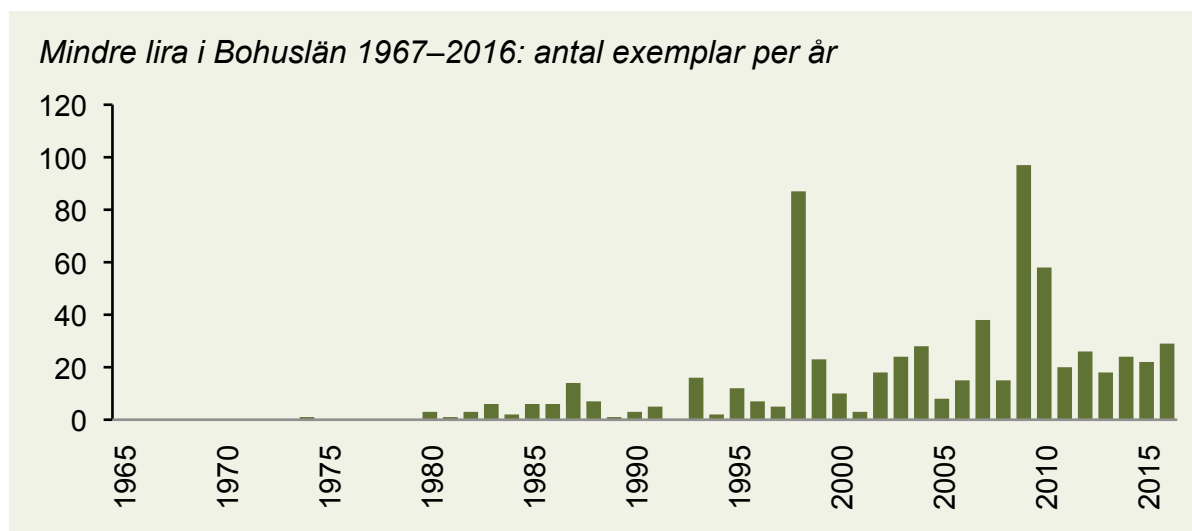
Grålira *Puffinus griseus*

Totalt rapporterades 31-36 ex (risk för dubbelräkning för 5 ex) fördelade på tio obsdagar, vilket är något under den normala årssumman den senaste tiden.

Medianen för de föregående tio åren är 38 ex per år och för 2000-talet 37 ex per år. Månadsfördelningen detta år blev september 20-22 ex (3 obsdagar), oktober 5 ex (3 obsdagar), november 1-2 ex (1 obsdag) och december 5-7 ex (3 obsdagar). Högsta dagssiffran på en lokal var 15 ex mot S vid Kråkudden, Hönö 29 september (Bertil Breife, Leif Dahlgren, Jan-Åke Noresson m fl). Ett diagram som visar uppträdandet 1967–2015 återfinns i *Fåglar i Bohuslän 2016* (Fågelåret 2015).

Mindre lira *Puffinus puffinus*

Årssumman hamnade över genomsnittet för de senaste åren, då minst 29 ex fördelade på elva obsdagar noterades (medianen för de senaste tio åren är 24 ex). Fåglarna fördelade sig på juli 5 ex (4 obsdagar), augusti 21 ex (6 obsdagar) och oktober 3 ex (1 obsdag). Flest individer sågs 9 augusti då arten observerades på sju lokaler; högst antal rapporterades från Kråkudden, Hönö med 12 ex mot S (Bertil Breife, Olle Edlund, Mikael Nilsson m fl) och Vedholmen, Orust med 10 ex mot S (Torbjörn Arvidsson, Stefan Oscarsson, Michael Norman, Fredrik Ahlman).

Stormsvala *Hydrobates pelagicus* Rr

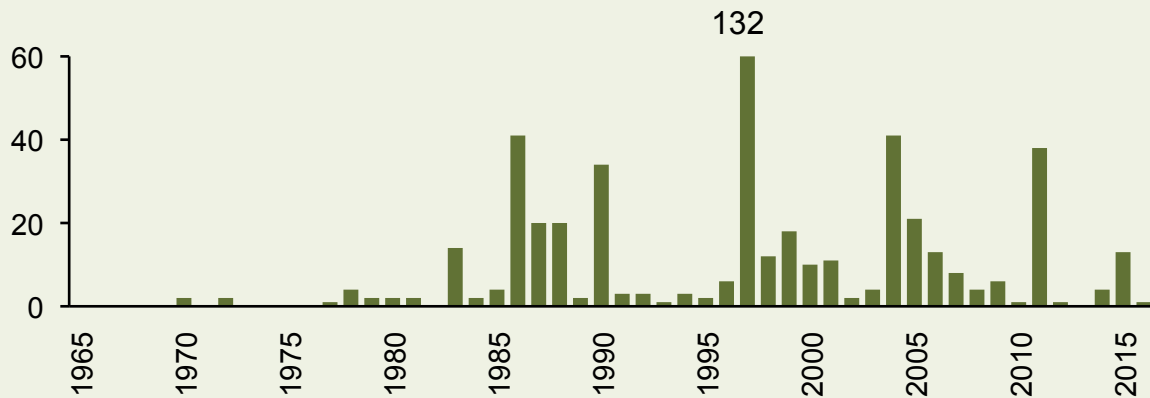
Fyra stormsvalor ringmärktes på Måseskär, Orust under augusti, och därmed har 99 ex noterats i landskapet (varav 54 är från Måseskär). Fynddetaljer:

2 ex 7 augusti (Kåre Ström, Thomas Liebig, Alexander Ström), 1 3K+ 11 augusti (Kåre Ström, Thomas Liebig) och 1 3K+ 17 augusti (Kåre Ström).

Klykstjärtad stormsvala *Oceanodroma leucorhoa*

En enda observation gjordes under året: 1 ex vid Klädesholmen, Tjörn 25 december (Kristoffer Nilsson). Medianvärdet för 2000-talet är 6 ex per år med en variation mellan 0 och 41 ex, och enda året som helt saknar observationer är 2013. Rekordåret 1997 registrerades 132 ex.

Klykstjärtad stormsvala 1967–2016: antal exemplar per år

Havssula *Morus bassanus*

Totalt har omkring 18 000 ex rapporterats (uppenbara dubbelrapporteringar frånräknade) från 160 obsdagar. Månadsfördelningen var januari 310 ex (6 obsdagar), februari 95 (10), mars 150 (8), april 265 (11), maj 340 (16), juni 8 (5), juli 390 (14), augusti 5600 (20), september 7900 (20), oktober 2800 (15), november 360 (17) och december 610 (18). Siffrorna får tas med reservationen att delvis samma fåglar kan ha räknats på olika lokaler längs kusten samma dag eller samma fåglar återkommit olika dagar eller varit stationära en tid. Ett diagram över uppträdandet 1990–2013 återfinns i *Fåglar i Bohuslän 2014* (Fågelåret 2013). Årssumman 2016 är normal för den senaste femårsperioden. Medianen för årssumman är 2650 ex för 1990–2000, 7550 ex för 2001–2010 och 15 300 ex för 2011–2015.

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

De ganska få kolonier som kontrollerats under året verkar ha ökat i storlek de allra senaste åren. En ny liten koloni har noterats utanför Tjörn.

Toppskarv *Phalacrocorax aristotelis*

Det häckande beståndet bestod 2016 av minst 160 par fördelat på fyra öar bland Väderöarna (minst 125 par, ingen boräkning detta år) och Soteskär (minst 33 bon) – uppgifter från Tommy Järås och Matti Åhlund.

I Kosterhavet antecknades 2760 ex 14–15 september, vilket är i nivå med de tidigare högstanoteringarna från 2015 och 2008. Väderöarna hyste 1670 ex 22 september; i övrigt tre lokaler längs bohuskusten med mer än 100 ex: Måseskär utanför Orust 240 ex 4 december, Hyppeln i Öckerö kommun 125 ex 30 oktober och 116 ex Rörö 23 november.

Skedstork, Torslandaviken 20 maj 2016. Foto: Magnus Persson

Rördrom *Botaurus stellaris*

En tutande rördrom hördes vid Kollungeröd vatten 21 mars–14 maj; 3 april och 10 april hördes sannolikt 2 ex (Thomas Liebig, Magnus Larsson, Kerstin Larsson m fl). Några häckningar av rördrom har inte konstaterats i Bohuslän i modern tid. Kollungeröd vatten är den lokal i landskapet där arten oftast registrerats; under 2000-talet har arten hörts där 2005, 2006, 2008, 2012, 2015 och 2016. Utanför häckningstid inte mindre än nio fynd fördelade på januari 2, februari 2, mars 1, juli 1, augusti 1, september 1, oktober 1, november 1 och december 4 (ett ex sågs under augusti–december, därav skillnaden i summorna). Fynddetaljer nedan. Årssumman hamnar således på 10-11 ex, vilket är rekord. Därmed har omkring 88 ex noterats i Bohuslän.

1 ex Tofta kile, K-v 19 jan (Henrik Svangren). 1 ex Sjöhed, Harestad, K-v 31 jan–16 feb (Björn Dellming, Tina Widén, Magnus Lundström m fl), 31 jan även på Hisingensidan av älven (Björn Dellming). 1 ex Pumphusmatningen, Torslandaviken, H-n 24 feb (Ingegerd Bratt, Douglas Bratt). 1 ex Långöns vatten, Tossene, S-s 5 mars (Lars Sölsnaes, Tommy Magnusson); fågeln sågs för övrigt vid lokalen även 5 dec 2015. 1 ex Nolviks kile, Björlanda, H-n 23 juli (Tommy Johansson, Staffan Larsson). 1 ex Torslandaviken, H-n 21 aug–25 dec (Magnus Persson m fl). 1 ex Osbacken, Lexby, Björlanda, H-n 19 dec (Magnus Persson). 1 ex Tången, Strömsvattnet, S-ad 2 dec (gnm Lars Åke Karlgren). 1 ex Sävholmen, Gullö, Säre, H-n 10 dec (Max Allan Niklasson).

Ägretthäger *Ardea alba*

Uppträdandet i Bohuslän var rekordartat 2016. Exakt hur många fåglar det rör sig om är svårt att uppskatta då nästan inga fynd överlappar datumässigt, och 2 ex, 3 ex och 5 ex setts lite här och där. Hur som helst, arten noterades på 18 lokaler (på tre av dem både vår och höst) och mellan 20 ex och 30 ex bör ha varit inblandade. Fram till och med 2015 hade 39 ex registrerats i landskapet, och högsta årssumman var då 7 ex 2014.

Månadsfördelningen var januari 1 ex (1 lokal), april 3 ex (3 lokaler), maj 8 ex (7 lokaler), juni 1 ex (1 lokal), september 12 ex (8 lokaler) och oktober 7 ex (7 lokaler). Januarifyndet är det tredje vinterfyndet i Bohuslän, sedan tidigare finns två från december 2008.

Högsta noteringarna: 5 ex Breviks kile, T-n 18–19 sep (*Stefan Mattsson, Torbjörn Arvidsson m fl) och 5 ex Färlevfjorden 24 sep–3 okt (Sussie Carlström, Per Wohlin m fl).

Vinterfyndet: 1 ex Torslanda golfbana, Torslandaviken, H-n 3 jan (Christer Fält).

Purpurhäger *Ardea purpurea* Rr

Komplettering: Två 1800-talsfynd av arten har funnits med i rapporteringen sedan länge, men när det gäller det första av dem har lokalen varit osäker; ingen har vetat om den låg i Bohuslän eller i Västergötland. Nu är det emellertid fastslaget att den purpurhäger (en gammal hona) som sköts på Hisingen 18 november 1882 verkligen befann sig i Bohuslän, då Rune Hixén hittat noteringen i en katalog hos Göteborgs Naturhistoriska Museum. Den exakta lokalen är Larsered, Säve, Hisingen. Det andra fyndet gäller en fågel (en ung hona) som sköts på sydvästra Tjörn 17 oktober 1891, och dessa båda utgör det andra respektive tredje fyndet av arten i Sverige.

Vit stork *Ciconia ciconia*

Åtta rapporter om arten har inkommit under året. April- och majobservationerna kan mycket väl ha handlat om en och samma fågel. Försiktigt räknat således tre fynd i år. Arten har nu setts årligen i landskapet sedan 2008. Antalet fynd sedan 1961 är nu omkring 59 bestående av cirka 70 ex.

1 ex Anviksån, Svartedalen, S-nd 23 apr (Magnus Persson, Kåre Ström). 1 ex Kanehall, Harestad, K-v 24 apr (Jan Tallnäs, Maria Tallnäs). 1 ex Stället, Ytterby, K-v 27 apr (Ebbe Johansson). 1 ex Bråland, Foss, M-l 28 apr (gnm Matti Åhlund). 1 ex Basteskår, Röra, O-t 28–29 apr (gnm Stefan Oscarsson). 1 ex Ödsmål, S-nd 2–3 maj (Bengt Svensson). 1 ex Mollön, Herrestad, U-a 20 juli (Jörgen Olsson). 1 ex Pallens strandplats, Almön-Myggenäs, T-n 17 aug (Lena Bolliger Bergqvist).

Skedstork *Platalea leucorodia* Rr

Två observationer gjordes av vad som troligen var samma fågel: 1 2K skedstork sträckte mot S utanför Vallerö, Orust 12 maj (Hans Börjesson, Stefan Oscarsson, Mats Raneström) och 1 2K rastade i Torslandaviken, Hisingen 14–20 maj (Niklas Aronsson m fl). Detta var femte gången arten påträffades i landskapet, de tidigare

fynden är från 2004 (Härmanö, Orust), samt 2006, 2010 och 2011 (samtliga Tofta kile, Kungälv). I Danmark inventerade man arten under sommaren 2017, och resultatet blev 331 häckande par! Det lär betyda att vi kommer att få se fler skedstorkar i landskapet framöver...

Bivråk *Pernis apivorus*

Arten rapporterades regelbundet mellan 1 maj och 1 oktober. Vid Käringön, Orust sågs 63 ex sträcka mot NO 4 juni (Max Allan Niklasson); största skruven innehöll 33 ex. Högsta dagssumman från Bredfjället, Uddevalla noterades 4 september, då 54 ex sträckte mot S (Lasse Svensson, Petra Söderqvist).

Brun glada *Milvus migrans* Rr

Fyra bruna glador noterades detta år: 1 ex mot N vid Ucklum, Stenungsund 28 mars (Per Undeland), 1 ex vid Gullöhamnen, Ytterby, Kungälv 28 april (Lars Gustafsson), 1 ex mot O vid Boxvike vette, Orust (Max Allan Niklasson, Stefan Oscarsson) och Hjälmsviks by, Stala, Orust (Stefan Avenfors) 8 maj samt 1 ex mot NO vid Kolvik, Bokenäs, Uddevalla 8 maj (Per Stensland). Därmed har 35 fynd (36 ex) gjorts i Bohuslän. Fyndet i Ucklum är det tidigaste som noterats hittills i landskapet och det första under mars månad. Fördelningen över månaderna är därmed mars 1 fynd, april 8, maj 11, juni 8, juli 3 (4 ex), augusti 3 och december 1, och den kommunvisa fördelningen är Uddevalla 12 fynd, Orust 5, Kungälv 4, Tanum 4, Munkedal 3 (4 ex), Tjörn 2, Stenungsund 2, Sotenäs 1, Lysekil 1 och Hisingen 1.

Röd glada *Milvus milvus*

Den första lyckade häckningen i Bohuslän i modern tid genomfördes av ett par i Kungälvs kommun 2016. Dessförinnan hade ett par gjort två misslyckade försök i Ljungskiletrakten 2013 och 2014. Sedan får man gå tillbaka till 1920 för att hitta uppgifter om häckande röd glada i landskapet. En mer utförlig redogörelse för årets häckning kommer i *Fåglar i Bohuslän* 1/2018. Arten sågs regelbundet från 9 mars till 2 oktober och rapporterades i rekordantal, men det är närmast omöjligt att ge en vettig totalsiffra. Observationer gjordes i alla kommuner.

Havsörn *Haliaeetus albicilla*

Sammanlagt har 542 rapporter om arten lagts in på *Artportalen* under året: 308 rapporter är från januari–mars, 62 från april–augusti och 172 från september–december. Högsta noteringen vid ett obstillfälle var 7 ex vid Stigfjorden, Orust 10 januari (Anna Hougström, Owe Hougström, Per Undeland m fl). Bohuslän väntar fortfarande på den första konstaterade häckningen i modern tid. För närvarande verkar Orust ligga bäst till för att bli historiskt; där har adulta fåglar setts regelbundet under häckningstid. Häckande par finns på nära håll runt om Bohuslän, såväl i Norge som Dalsland och Västergötland.

Stäpphök, Åseby, Solberga, Kungälv 24 augusti 2016. Foto: Peter Hvass (hvassnatur.se)

Brun kärrhök *Circus aeruginosus*

Tjugoen lokaler med tecken på häckning kan urskiljas i det rapporterade materialet. Kommunvis fördelade de sig på Hisingen 8, Kungälv 5, Tjörn 1, Orust 2, Uddevalla 1, Lysekil 1, Tanum 1 och Strömstad 2. Vid Kollungeröd vatten, Orust och Tofta kile fanns troligen vardera 2 par. Årets första observation gjordes 27 mars och den sista så sent som 30 november (1 hane vid Svensby, Säve; Nils Abrahamsson), den näst sista noterades 2 oktober.

Blå kärrhök *Circus cyaneus*

Arten sågs fram till den 24 maj, och första höstfyndet gjordes 16 augusti. Från januari–februari finns 23 rapporter, nästan samtliga från de södra delarna av landskapet, och från december 10 rapporter, samtliga från de sydligaste kommunerna. Antalet individer är naturligtvis långt mindre än antalet rapporter.

Stäpphök *Circus macrourus* Rr

Totalt registrerades 7 ex under året, varav 1 ex i april och 6 ex mellan 23 augusti och 17 september. Samtliga fynd gjordes i de tre sydligaste kommunerna. Därmed har 44 fynd (ex) noterats i landskapet, och den kommunvisa fördelningen är nu som följer: Hisingen 14 ex, Öckerö 8, Kungälv 7, Orust 6, Uddevalla 3, Tanum 2, samt Lysekil, Munkedal, Tjörn och Stenungsund 1 vardera. Mer om artens

uppträdande i landskapet finns att läsa i *Fåglar i Bohuslän* nr 1/2012. Noterbart är också att arten setts årligen sedan 2011.

1 2K honfärgad Torslandaviken, H-n 25 apr (Christer Fält). 1 1K hane Åseby, Solberga, K-v 23–24 aug (*Mats Raneström m fl). 1 1K Trädet, Säve, H-n 12 sep (Bo Brinkhoff, Ola Wennberg m fl). 1 1K Volvo Torslanda, H-n 12 sep (Magnus Persson). 1 1K Nötholmen, Hönö, Ö-ö 13 sep (Bo Brinkhoff, Ola Wennberg). 1 2K hane Nötholmen, Hönö, Ö-ö 13 sep (Bo Brinkhoff, Ola Wennberg). 1 1K Nya Gärdet, Hönö, Ö-ö 17 sep (Hans Zachrisson m fl).

Ob. stäpp-/ängshök *Circus macrourus/pygargus* Rr

En honfärgad individ sträckte mot S över Uddevalla tätort 10 september (Jörgen Olsson, Ingemar Åhlund). Observationen gjordes från Unneröd.

Ängshök *Circus pygargus* Rr

Två vårfynd gjordes vid öarna utanför Orust detta år: 1 hona vid Härmanö 1 maj (Anna Hougström, Jan Johansson, Per Wohlin m fl) och 1 2K+ honfärgad vid Käringön 4 juni (Max Allan Niklasson). Senast arten sågs i landskapet var 2013. Därmed har 31 fynd (av totalt 34 ex) gjorts i Bohuslän, fördelade på Kungälv och Orust 7, Hisingen 5, Öckerö och Uddevalla 4 vardera, Strömstad 2, Tanum 1 (omfattande 4 ex; gäller häckningen från 1993) och Lysekil 1.

Ormvråk *Buteo buteo*

Två rapporter finns med fler än 150 sträckande ex, båda från Bredfjället, Uddevalla: Hela 628 ex mot S 2 oktober (Lasse Svensson, Petra Söderqvist, Jörgen Olsson) och 159 ex mot S 3 oktober (Lasse Svensson).

Fjällvråk *Buteo lagopus*

Sista vårfyndet gjordes 17 maj, medan den första höstfågeln sågs 9 september. Den högsta sträcksiffran var 12 ex mot S vid Bredfjället, Uddevalla 2 oktober (Lasse Svensson, Petra Söderqvist, Jörgen Olsson).

Kungsörn *Aquila chrysaetos*

Sammanlagt rapporterades 33 ex under året, fördelade på januari 11, februari 4, mars 2, april 5, september 4, oktober 3, november 2 och december 2. Årssummorna för perioden 2005–2015 har varierat mellan 16 ex (2006) och 59 ex (2012).

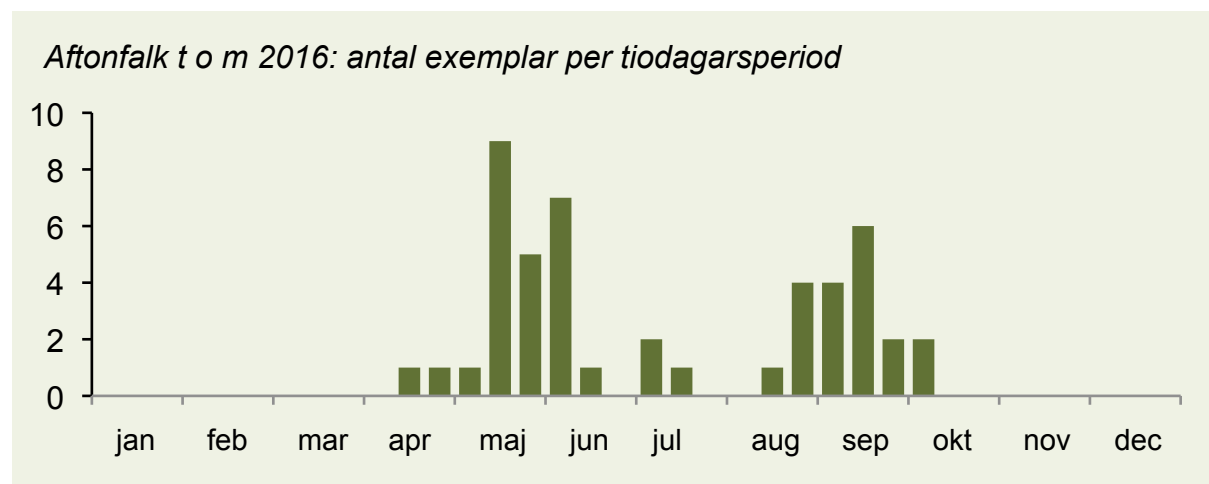
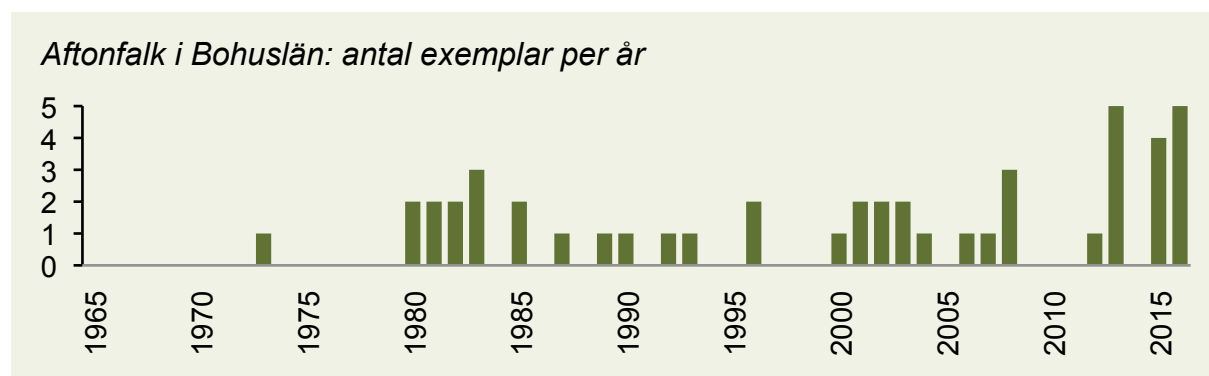
Fiskgjuse *Pandion haliaetus*

Årets första gjuse sågs 26 mars, medan hösten avslutades med två oktoberfynd av ensamma fåglar (2 och 4 oktober). Fem häckningar noterades, fördelade på Strömstad 1 (nyupptäckt i år), Munkedal 1, Lysekil 1, Uddevalla 1 och Kungälv 1 (nyupptäckt i år). Rune Hixén och Matti Åhlund skattade 2013 beståndet i Bohuslän till omkring 40 par.

Aftonfalk *Falco vespertinus* Rr

Fem aftonfalkar noterades detta år, varav två insträckande från Danmark samma dag. Summan är en tangering av rekordet från 2013. Fynddetaljer nedan. Därmed har 46 fynd (47 ex) gjorts i landskapet, fördelade på Uddevalla 12 fynd, Kungälv 8 fynd (9 ex), Orust 8, Hisingen 5, Stenungsund 3, Tanum 2, Tjörn 2, Sotenäs 2, Öckerö 2, Lysekil 1 och Strömstad 1.

1 ad hane mot N Kastellegården, Ytterby, K-v 27 apr (Magnus Lundström, Peter Hvass). 1 2K hane mot O Vallerö, O-t 12 maj kl 10:28 (Hans Börjesson, Stefan Oscarsson, Mats Raneström). 1 2K hane mot O Vallerö, O-t 12 maj kl 11:51 (Hans Börjesson, Stefan Oscarsson, Mats Raneström). 1 2K hane mot NO Kåringön, O-t 9 juli (Max Allan Niklasson). 1 1K mot O Safirvägen, Unneröd, U-a 10 sep (Jörgen Olsson, Ingemar Åhlund, Jan Uddén).

Stenfalk *Falco columbarius*

Fem fynd av ensamma stenfalkar gjordes mellan 10 januari och 8 mars (fynddetaljer nedan), varefter arten sågs regelbundet mellan 28 mars och 31 maj. Under perioden 16 juni–2 augusti gjordes fyra fynd (detaljer nedan), varefter arten sågs regelbundet mellan 10 augusti och 1 november. Högsta sträcksiffran var 10 ex mot S vid Bredfjället, Uddevalla 2 oktober (Lasse Svensson, Petra Söderqvist, Jörgen Olsson).

Vinterfynd: 1 2K+ Gröneviken, Björkö, Ö-ö 10 jan (Fredrik Litsgård). 1 ex Kåringön, O-t 15 jan (Max Allan Niklasson). 1 ex Kållesten, Ramsvikslandet, S-s 21 feb (Lasse Svensson, Petra Söderqvist). 1 ex Härmanö, O-t 27 feb (Lasse Svensson). 1 ex Klövningarna, Kosterarkipelagen,

S-ad 8 mars (Matti Åhlund). **Sommarfynd:** 1 ex Kärrebergs by, Stala, O-t 16 juni (Stefan Avenfors). 1 ex Holländarberget, Smögen, S-s 26 juni (Martin Johansson). 1 ex Skallen, Marstrandsön, K-v 17 juli (Björn Dellming, Peter Hvass). 1 ex Klädesholmen, T-n 2 aug (Håkan Johnsson).

Lärkfalk *Falco subbuteo*

Landskapets andra konstaterade häckning ägde rum vid Håltesjön, Svartedalen, Stenungsund (Britta Svensson m fl). Den första skedde vid Södra Kornsjön 2007. Troligen finns numera fler häckande par i Bohuslän; till exempel rapporterades ett varnande ex från Kärnsjön i Munkedal 5 augusti och vid Älje-Porsen i Uddevalla visade sig 1-2 ex regelbundet hela häckningssäsongen. Första observationerna för året kom 23 april, nästa 6 maj, varefter arten sågs regelbundet fram till 18 september, med två eftersläntrare 2 oktober. Totalt har omkring 177 ex rapporterats detta år, vilket är 12 fler än under det tidigare rekordåret 2015. Därmed har rekordet slagits sju år i sträck.

Jaktfalk *Falco rusticolus* Rr

Fem observationer av minst två olika individer gjordes under 2016. En adult fågel sågs vid Härmanö och Vallerö utanför Orust i januari, förmodligen var det samma individ som nu setts fyra vintrar i rad i de trakterna. Dessutom tre observationer i februari av en 2K-fågel längs kusten i mellersta Bohuslän. Fynddetaljer nedan. Sammanlagt finns nu minst 66 fynd (ex) i Bohuslän, och arten har setts nio år i rad. 1 ad Härmanö, O-t 4 jan (Lasse Svensson, Petra Söderqvist). 1 ad Vallerö, O-t 16 jan (Max Allan Niklasson). 1 2K Tåkeskären, Karingöfjorden, O-t 14 feb (Thomas Liebig). 1 2K Vasholmarna, Skaftö, L-l 24 feb (Patrik Eld). 1 ex, troligen 2K, Vannholmarna, Klädesholmen, T-n 25 feb (Håkan Johnsson).

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus*

Totalt noterades 29 häckande par, varav 18 lyckades, 9 misslyckades och 4 inte kontrollerades gällande häckningsutfallet. Förutom de häckande paren sågs ensam falk vid ett berg. Häckningsresultatet för de lyckade häckningarna blev minst 41 ungar, det vill säga 2,3 ungar per par (från SOF:s *Fågelåret* 2016).

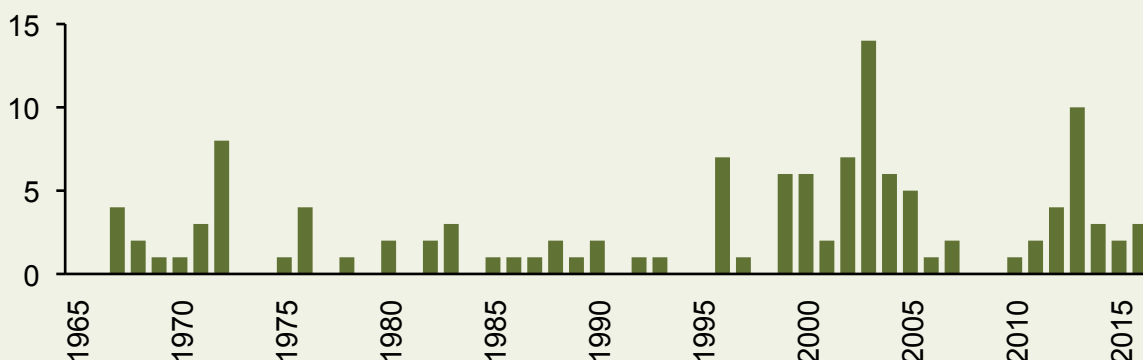
Vattenrall *Rallus aquaticus*

Arten rapporterades under häckningstid (april–juli) från omkring 32 lokaler, och vid en av dessa konstaterades häckning. I januari–februari noterades vattenrallar på elva lokaler (totalt 17 ex) och i december på 6 lokaler (9 ex).

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana*

Minst tre spelande ex hördes i Bohuslän 2016: 1 ex vid Metesten, Harestad, Kungälv 20–26 april (Maria Aronsson, Peter Strandvik, Björn Dellming m fl), 1 ex vid Älje-Porsens naturreservat, Uddevalla 2 maj (Jan Johansson, Göte Andersson), 1 ex vid Älvängen, Harestad, Kungälv och 1 ex vid Lagmansholmen Säve, Hisingen 4 maj (Magnus Lundström).

Småfläckig sumphöna 1967–2016: antal spelande exemplar

Kornknarr *Crex crex*

Endast fem exemplar hördes denna säsong, vilket är det lägsta antalet sedan 1996 (då 4 ex hördes). Medianvärdet för perioden 2000–2015 är 17 spelande ex. Ett diagram över uppträdandet 1960–2015 finns i *Fåglar i Bohuslän 2016* (Fågelåret 2015).

Spelande fåglar: 1 ex Hedarna, Bottna, T-m 26 maj (Hans-Olof Johansson). 1 ex Amneröd, Torskog, L-E 26 maj–4 juni (Lasse Svensson, Petra Söderqvist, Stig Giaever). 1 ex Forshälladalen, U-a 31 maj (Sussie Carlström, Per Wohlin). 1 ex Flat, Lyse, L-l 12 juni–11 juli (Bengt Nicklasson, Birgitta Nicklasson, Eilert Larsson m fl). 1 ex Hjalpesten, Kville, T-m 3 juli (Sara Elg).

Rörhöna *Gallinula chloropus*

Under häckningstid (april–juli) noterades arten på 33 lokaler, och häckning konstaterades på nio av dem. Med andra ord ungefär samma siffror som under det föregående året. Två fynd gjordes under januari–februari (se nedan), nästa obs kom 19 mars, varefter arten rapporterades regelbundet till och med 28 november.

Vinterfynd: 1 2K Lottkärr, Torslanda, H-n 10 jan och 2 ex samma lokal 24 jan (Mathias Theander).

Sothöna *Fulica atra*

Rapporterad från omkring tolv lämpliga häckningslokaler med tillsammans 40–45 par, men som vanligt saknas uppgifter från flera gamla häckningsplatser. Torslandaviken och Tofta kile bidrog med flest par (omkring 20 respektive 9). Ansamlingar med 100 ex eller fler sågs bara i Torslandaviken, där den högsta noteringen under våren var 213 ex 3 januari (Stig Fredriksson) och under efteråret 148 ex 25 september (Magnus Persson).

Trana *Grus grus*

Den unga trana som uppehöll sig på Tjurholmen, Göta älv, Kungälv från 30 november till årets slut 2015 sågs också 1 januari 2016 (Elon Wismén, Britta Svensson, Evamaria Ferm m fl). Sannolikt var fågeln skadad, och överlevde

inte när den riktiga kylan satte in. Nästa fynd kom 5 mars, varefter arten sågs regelbundet till och med 4 oktober. En hög sträcksiffra har rapporterats: 210 ex mot S vid Arödsberget, Hisingen 3 oktober (Jon Håkansson); största flocken var 60 ex.

Strandskata *Haematopus ostralegus*

Arten rapporterades regelbundet mellan 26 februari och 30 oktober. Dessförinnan föreligger fynd från Ramsvikslandet (1 ex 3–4 januari), Pickarna, Käringön, Orust (4 ex 17 januari), Flateskär, Måseskär, Orust (4 ex 17 januari), Bolleskären, Hönö (1 ex 21 januari), Kustersundet (1 ex 8 februari) och Flateskär, Måseskär, Orust (2 ex 14 februari). Under november gjordes två fynd av 1-2 ex vid Kråkudden, och enda decemberfyndet var 1 ex vid Kråkudden-Bolleskären 13–29 december.

Skärfläcka *Recurvirostra avosetta*

Två fynd i år, sammanlagt 6 ex: 2 ex vid Nordreälvstranden, Öxnäs, Hisingen 6 maj (Magnus Lundström) och 4 ex vid Trälebergs kile, Lysekil 15 juli (Kristian Thisted). Arten sågs årligen 1998–2009, uteblev 2010–2011 och sågs på nytt 2012–2015. Ett diagram över artens förekomst i landskapet 1967–2012 finns i *Fåglar i Bohuslän* 2013 (Fågelåret 2012).

Mindre strandpipare *Charadrius dubius*

Två konstaterade häckningar har rapporterats: 1 par vid Akzo Nobel, Stenungsund (Stefan Oscarsson) och 1 par vid Tofta kile, Kungälv (Peter Hvass, Peter Strandvik, Håkan Persson m fl). Arten rapporterades därutöver med häckningskriterier från elva lokaler. I övrigt sågs arten mellan 2 april och 28 augusti.

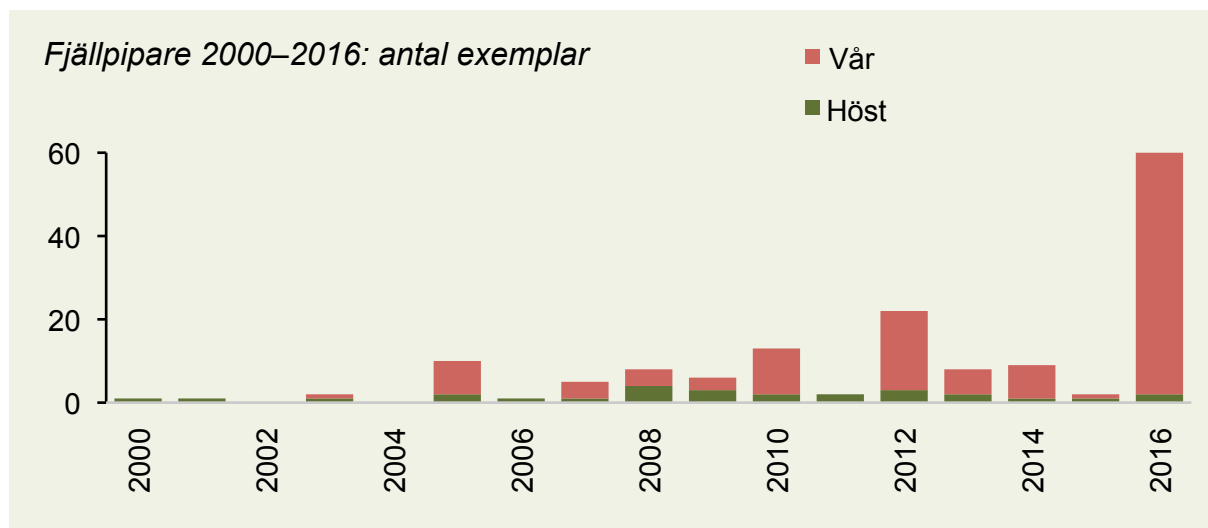
Större strandpipare *Charadrius hiaticula*

Första vårobsen gjordes redan 14 februari, varefter arten rapporterades regelbundet mellan 23 februari och 2 oktober. De två största ansamlingarna var 59 ex vid Nöddökilen, Strömstad 22 maj (Martin Kvarnbäck, Anton Kvarnbäck) och likaså 59 ex vid Breviks kile, Tjörn 2 augusti (Per Undeland m fl).

Fjällpipare *Charadrius morinellus*

Fem fynd under året, varav tre från mitten av maj (totalt minst 60 ex!) och två från augusti–september (2 ex). Arten har nu setts årligen sedan 2005, och antalet sedda ex har rusat iväg till 176. Ett diagram över förekomsten i landskapet 1965–2012 återfinns i *Fåglar i Bohuslän*s nummer från 2013 (Fågelåret 2012).

Vårfynd på tre lokaler med följande dagsmax. **Torgonö, S-ad:** 7 ex 12 maj (Matti Åhlund), 26 ex 13 maj (Martin Kvarnbäck, Anton Kvarnbäck), 30 ex 14 maj (Matti Åhlund), 34 ex 15 maj (Göran Strömberg, Lars Kellgren), 28 ex 16 maj (Thomas Carlsson), 15 ex 17 maj (Jan Uddén), 7 ex 18 maj (Matti Åhlund). **Ljunghytorp, T-m:** 11 ex 13 maj (Göran Strömberg), 15 ex 14 maj (Thomas Carlsson), 16 ex 15 maj (Peter Nilsson). **Öxnäs, H-n:** 10 ex 15 maj (Hans Börjesson m fl). **Höstfynd:** 1 ex Haby bukt, Ramsvikslandet, S-s 23 aug (Anders Fransson). 1 ex Mudderdammen, Torslandaviken, Hisingen 11 sep (Magnus Persson).

Ljungpipare *Pluvialis apricaria*

Ett vinterfynd: 1 ex mot S vid Fotö, Öckerö kommun 9 februari (Bo Brinkhoff). I övrigt sågs arten mellan 27 mars och 31 oktober. Inga uppgifter föreligger från Bredmossen i Svarteborg, som är den enda kända häckningsplatsen under senare år. Högsta dagssiffran från Kråkudden var 258 ex mot S 8 augusti. Samma dag sträckte 180 ex mot S vid Härön, Tjörn (Lasse Svensson, Petra Söderqvist), och på Bredfjället, Uddevalla inräknades 158 ex mot SV 12 augusti (Lasse Svensson).

Kustpipare *Pluvialis squatarola*

Första fyndet för året var 1 ex som sträckte mot S vid Kråkudden 27 mars (Roger Eskilsson). Flera fynd av 1-3 ex gjordes under maj–juni, främst vid Breviks kile på Tjörn, där också 13 ex rastade 31 maj (Nils-Erich Karlsson, Per Undeland). Högsta noteringen under året var 35 ex mot S vid Norums holme, Stenungsund 5 augusti (Lasse Svensson). Arten sågs till och med 20 oktober.

Tofsvipa *Vanellus vanellus*

Två fynd gjordes i januari av ensamma vipor och ett med 2 ex 9 februari. Från och med 20 februari sågs arten regelbundet ända till 21 november. I december sågs bara 1 ex. Fynden från januari och december redovisas nedan. Enda tresiffriga noteringen var 100 ex vid Bolsten, Hisingen 11 mars (Sussie Carlström, Per Wohlin).

Januari: 1 ex Basteviken, Nord-Koster 1 jan (Olof Kosterbärg). 1 ex Valsäng, Klövedal, T-n 27 jan (Nils-Erich Karlsson). **December:** 1 ex Nordreälvstranden, Öxnäs, H-n 28 dec (Bo Brinkhoff).

Kustsnäppa *Calidris canutus*

Två majfynd gjordes, nämligen 1 ex vid Orskärs ungar, Orskär, Tjörn 9 maj (Stefan Mattsson) och 1 adult vid Härholmskilen, Kalvöfjorden, Orust 19 maj (Stefan Oscarsson). Därefter sågs arten mellan 16 juli och 2 oktober. Höstens två högsta

sträcksiffror var 60 ex mot S vid Kråkudden, Hönö 27 augusti (Hans Zachrisson m fl) och 73 ex mot S vid Härön, Tjörn 3 september (Lasse Svensson, Petra Söderqvist).

Sandlöpare *Calidris alba*

Under perioden 20 juli–2 oktober sågs omkring 191 sandlöpare, vilket är den högsta årssiffran hittills; det tidigare rekordet låg på 177 ex och noterades 2012. Största flocken bestod av 14 ex.

Småsnäppa *Calidris minuta*

Två vårfynd av ensamma fåglar gjordes: 1 ex vid Breviks kile, Tjörn 9–15 maj (Håkan Johnsson m fl) och 1 ex vid Tofta kile, Kungälv 26 maj (Lasse Svensson, Petra Söderqvist). Mellan 23 juli och 11 september noterades sedan omkring 58 ex, vilket är en ordentlig uppräckning från det föregående årets 9 ex. Största flocken under året bestod av 7 ex.

Mosnäppa *Calidris temminckii*

Under våren noterades arten på sju lokaler mellan 4–29 maj med 1-14 ex per lokal, medan det under hösten observerades fåglar på elva lokaler mellan 5 juli och 5 september med 1-3 ex per lokal.

Spovsnäppa *Calidris ferruginea*

Arten sågs mellan 7 juli–11 september. Den högsta noteringen var 6 ex, näst högsta 3 ex.

Skär snäppa *Calidris maritima*

Bohuslän utom Kråkudden-Bolleskären: Senaste vårobsen 10 maj och första för hösten 10 september. De fyra högsta noteringarna under föråret var 127 ex på Segelskären 27 februari (Matti Åhlund, Tommy Järås), 100 ex vid Härön, Tjörn 18 mars (Lasse Svensson, Petra Söderqvist), 90 ex på Orskärs ungar, Orskär, Tjörn 19 mars (Stefan Mattsson) och 80 ex på Flateskär, Måseskär, Orust 14 februari (Thomas Liebig). Under efteråret var den högsta siffran 175 ex i Kosterhavets nationalpark, varav 132 på Segelskären 3 november (Matti Åhlund, Ingemar Åhlund). **Kråkudden-Bolleskären, Öckerö:** Senaste vårobsen gjordes 12 maj och första för hösten 27 oktober. Toppnoteringen under föråret var 120 ex 29 mars (Jon Håkansson), och högsta siffran under efteråret var 60 ex 11 november (Mats Raneström).

Kär snäppa *Calidris alpina*

Arten sågs regelbundet under perioden 26 mars–3 oktober. Därefter gjordes obsar 3 och 16 oktober samt 12 november. Dessutom ett decemberfynd: 1 ex vid Haby bukt, Ramsvikslandet, Sotenäs 26–27 december (Ulf Lindell m fl). Vid Härön, Tjörn sträckte 120 ex mot S 8 augusti (Lasse Svensson, Petra Söderqvist), och

Individmärkt skärsnäppa på Ramsvikslandet, Sotenäs 26 december 2016. Foto: Ulf Lindell
Den här fågeln märktes på Spetsbergen som årsunge 24 september 2012 och har avlästs på Ramsvikslandet 22 december 2013, 20 december 2014 och så 26–27 december 2016. Dessutom noterades skärsnäppan vid Ramskär i Kosterhavet 30 mars 2014.

högsta dagssiffran vid Kråkudden var 58 ex mot S 27 augusti (Rune Ekman). Någon tresiffrig rastande flock har inte rapporterats detta år.

Kärrenäppa, underarten *schinzii* *Calidris alpina schinzii*

Ett individmärkt exemplar sågs i Bärby kile, Stenungsund 18 april (Per Undeland), det första fyndet av sydlig kärrenäppa i Bohusläns rapportområde sedan 2005. Märkningen stämmer med en dununge från Foteviken, Skåne som märktes 2014. Kort näbb och välmarkerad svart bukfläck tyder på hane.

Myrsnäppa *Calidris falcinellus*

Minst fyra fynd (minst 6 ex) gjordes under föråret och minst 3 fynd (minst 4 ex) under efteråret. Totalt alltså åtminstone 10 ex, vilket är en god siffra.

Förår: Som mest 3 ex Ödsmåls kile, K-v 20–22 maj (Mats Raneström m fl). 1 ex Tannamskilen, T-m 21 maj (Sara Elg, Göran Strömberg m fl). 1 ex Breviks kile, T-n 22 och 25 maj (Per Undeland, Nils-Erik Nilsson m fl). 1 ex Valnäs tjärne, Nord-Koster 29 maj (Olof Kosterbärg).

Efterår: 1 ex Härholmskilen, Kalvöfjorden, O-t 7 juli (Stefan Oscarsson). 2 ex Haby bukt, Ramsvikslandet, S-s 16–17 juli (Peter Nilsson, Jan Johansson, Kenneth Johansson m fl). 1 ex Haby bukt, Ramsvikslandet, S-s 13 aug (Sussie Carlström, Jan Johansson, Peter Nilsson m fl).

Brushane *Calidris pugnax*

Första fyndet för året utgjordes av en tidig ”kraglös” hane som uppehöll sig vid Breviks kile, Tjörn 11–17 april (Tomas Torstensson, Christina Torstensson m fl), varefter arten observerades regelbundet mellan 30 april och 28 september. Låga siffror noterades när det gäller både största vårflocken (23 ex) och största höstflocken (14 ex).

Dvärgbeckasin *Lymnocyrtus minimus*

Under våren rapporterades arten fram till 8 maj, och under efteråret från 29 augusti. Månadsfördelningen blev följande (antalet ex är en summering av högsta antal per lokal i respektive månad): Januari 11 lokaler (11 ex), mars 4 lokaler (5 ex), april 9 lokaler (13 ex), maj 1 lokal (1 ex), augusti 1 lokal (1 ex), september 6 lokaler (8 ex), oktober 22 lokaler (26 ex), november 2 lokaler (2 ex) och december 3 lokaler (5 ex).

Dubbelbeckasin *Gallinago media*

Tre fynd omfattande 4 individer gjordes detta år: 2 spelande vid Gamla flygfältet, Torslandaviken, Hisingen 3 maj (Christer Fält m fl), 1 ex vid Älvängen, Harestad, Kungälv 6 maj (Magnus Lundström) och 1 ex vid Härholmskilen, Kalvöfjorden, Orust 16 augusti (Max Allan Niklasson).

Morkulla *Scolopax rusticola*

Arten observerades på omkring 25 lokaler i januari (1 ex utom i tre fall med 2 ex), 4 lokaler i februari (alla med 1 ex) och 6 lokaler i december (alla med 1 ex). Antalet fynd av vinterkullor var således ungefär som under 2015, men något färre än under 2014. Det första morkulledraget rapporterades 14 mars (men åtskilliga observationer gjordes dessförinnan i mars) och det sista 20 juli.

Rödspov *Limosa limosa*

Tre fynd omfattande 5 individer, varav en av rasen *islandica*, blev årets resultat: 3 ex mot S vid Klädesholmen, Tjörn 9 april (Håkan Johansson), 1 ex vid Ödsmåls kile, Kungälv 18 september (Peter Strandvik, Björn Dellming, Tony Norman m fl) och 1 1K *islandica* vid Nordreälvstranden, Öxnäs, Hisingen 18 september (Magnus Lundström). Det finns nu 18 dokumenterade fynd omfattande totalt 25 ex av rasen *islandica* i Bohuslän.

Myrspov *Limosa lapponica*

Arten sågs under perioderna 13 april–31 maj och 20 juni–2 oktober. Fynd av fler än 50 ex redovisas nedan.

60 ex mot N Malmön, S-s 10 maj (Anders Netshagen). 60 ex mot S Kråkudden, Hönö 11 maj (Jon Håkansson). 70 ex mot S Bredfjället, U-a 31 juli (Lasse Svensson). 50 ex mot S Skallen, Marstrandsön, K-v 3 sep (Björn Dellming).

Småspov *Numenius phaeopus*

Arten påträffades under perioden 13 april till och med 3 september. Största noteringen var de omkring 300 ex som i fem flockar sträckte mot N vid Nord-Koster, Strömstad 7 maj (Olof Kosterbärg), därefter ett fynd som omfattade 30 ex vid Hästeskärsfjorden, Tjörn 11 maj (Stefan Mattsson, Lennart Andersson).

Storspov *Numenius arquata*

Två storspovar sågs på olika lokaler på Hönö och Öckerö mellan 3 januari och 20 mars, förmodligen samma individer som sågs på Fotö, Öckerö 20 december 2015. I övrigt observerades arten regelbundet från 13 mars till 11 oktober, varefter följande fynd gjordes: 2 ex mot S vid Ramsvikslandet, Sotenäs 26 november (Petter Nordvander, Lasse Svensson, Petra Söderqvist), 1 ex vid Bredviken, Hönö 18 december (Thomas Karlsson, Bengt Karlsson) och sannolikt samma fågel vid Lammholmsviken, Öckerö 30 december (Bengt Karlsson). Tre vintrar i rad har alltså 1-2 storspovar setts i Öckerö kommun.

Fem flockar omfattande minst 100 ex rapporterades under perioden 11–21 april, och den största var de 157 ex som fanns vid Ödsmåls kile, Kungälv 21 april (Anders Åberg, Peter Strandvik).

Drillsnäppa *Actitis hypoleucos*

Årets första drillsnäppa rapporterades 17 april, varefter arten sågs regelbundet fram till 15 september.

Skogssnäppa *Tringa ochropus*

Arten har rapporterats från 25 mars till 5 september, med en eftersläntrare på Mörholmen, Nord-Koster 3 oktober (Nils Abrahamsson). Antalet vinterfynd av skogssnäppa ökar i de sydligaste landskapen, men såvitt känt finns ännu inget sådant från Bohuslän.

Svartsnäppa *Tringa erythropus*

Arten sågs regelbundet mellan 28 april och 5 september, därefter gjordes ett fynd 30 september (2 ex) och 1 oktober (1 ex). Största flocken var på 10 ex (28 juli).

Dammsnäppa *Tringa stagnatilis* Rr

Rättelse: Tidigare har vi angett att landskapets första fynd av arten var 1 ex vid Skarvik, Hisingen 11 maj 1965. Genom Rune Hixéns efterforskningar står det klart att detta fynd gjordes i Västergötland, och att fågeln såvitt känt aldrig setts på bohussidan av gränsen. Detta fynd utgår därmed, och Bohusläns första fynd av arten är därför den fågel som sågs vid Restenäsön, Uddevalla 29 juni 1995.

Gluttsnäppa *Tringa nebularia*

Den gluttsnäppa som uppehållit sig i Svälte kile, Havstensfjord, Uddevalla från

10 oktober 2015 och året ut sågs till och med 4 januari 2016. Den köldperiod som sedan följde blev förmodligen slutet för fågeln. Nästa observation av arten kom 11 april, och den sågs sedan regelbundet till och med 2 oktober. Den största rapporterade flocken innehöll bara 32 ex (5 juli).

Grönbena *Tringa glareola*

Första noteringen gjordes 21 april, sista 18 september. Största flocken bestod av 55 ex (8 maj).

Rödbena *Tringa totanus*

Året började med ett vinterfynd av arten: 1 ex sågs vid Tången, Strömsvattnet, Strömstad 27 januari (Thomas Carlsson), en udda lokal för arten, särskilt vid denna årstid. Kanske handlade det om den isländska rasen *robusta*? Senaste vinterfyndet gjordes 2010. I övrigt sågs arten regelbundet mellan 26 mars och 21 september, varefter tre fynd av ensamma rödbenor gjordes 1–30 oktober. Största flocken var de 77 ex som efter en viss tvekan drog västerut vid Torslandaviken, Hisingen 14 augusti (Stefan Larsson, Birger Kaiser m fl).

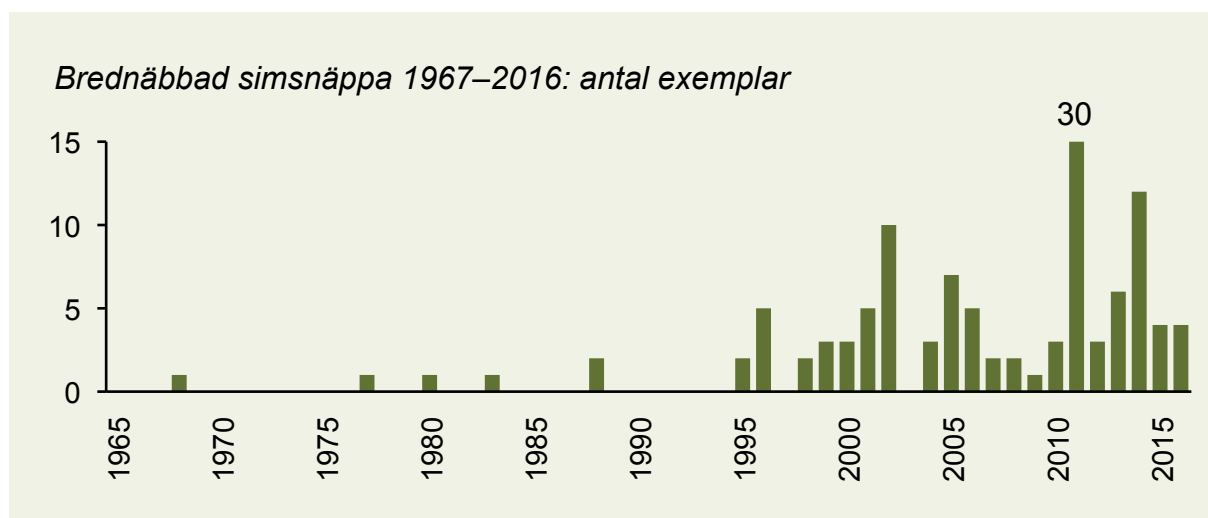
Roskarl *Arenaria interpres*

Utanför ordinarie sträcktid noterades arten enligt följande: januari 1 fynd (2 ex), februari 2 (3), mars 1 (2), oktober 4 (5), november 2 (10) och december 2 (4). De övervintrande roskarlarna verkar så smått vara på väg att öka igen efter de hårda vintrarna 2009–2010 och 2010–2011. Fynduppgifter nedan. I övrigt observerades 52 ex 3 maj–5 juni (största flocken 20 ex) och 157 ex 13 juli–25 september (största flocken 13 ex). Totalt alltså 209 ex under de normala sträckperioderna, den bästa siffran sedan 2009.

2 ex S:a Skällingen, Nord-Koster 1 jan (Olof Kosterbärg). 1 ex Ramskär, Segelskären och 2 ex Segelskären 27 feb (Matti Åhlund, Tommy Järås). 2 ex Segelskären 21 mars (Matti Åhlund). 1 ex Svartehällorna, Nord-Koster 1 okt (Olof Kosterbärg). 1 ex Orskärs ungar, Orskär, T-n 2 okt (Stefan Mattsson). 2 ex Orskärs ungar, Orskär, T-n 14 okt (Stefan Mattsson). 1 ex Yttre Manskär, Breviks kile, T-n 16 okt (Nils Abrahamsson). 6 ex Ramskär, Segelskären och 4 ex Segelskären 3 nov (Matti Åhlund, Ingemar Åhlund). 3 ex Segelskären 28 dec (Matti Åhlund, Ingemar Åhlund). 1 ex Grosshamn, Ramsviklandet, S-s 28–31 dec (Jan Pålsgård, Sussie Carlström, Per Wohlin).

Brednäbbad simsnäppa *Phalaropus fulicarius* Rr

Fynd av ensamma sydsträckande brednäsor gjordes de tre sista dagarna i september, samtliga vid Kråkudden, Hönö: 1 ex 28 september (Fredrik Ström, Mikael Larsson, Leif Jonasson m fl), 1 ex 29 september (Marinko Karabatic, Leif Lejdelin) och 1 ex 30 september (David Armini, Olof Armini). Förmodligen passerade fler ex de här dagarna, individer som inte säkert kunde artbestämmas. Diagram över artens uppträdande 1967–2016 följer på nästa sida. Inräknat årets fynd har 119 ex setts i landskapet. Medianvärdet för 2000-talet är 4 ex per år.

Bredstjärtad labb *Stercorarius pomarinus* Rr

Ett medelmåttigt år med 15 ex mellan 10 september och 24 december.

Medianvärdet för både 2000-talet och de senaste 30 åren är 9 ex. Fördelning månadsvis: september 10, oktober 3 och december 1. Diagram över uppträdandet 1967–2011 finns i *Fåglar i Bohuslän* nr 2/2012. Årsrekordet är från 2014 med drygt 500 ex, därutöver endast fem år med fler än 20 ex.

Kustlabb *Stercorarius parasiticus*

Årets första kustlabb sågs 29 mars, därefter sågs arten regelbundet mellan 7 april och 1 oktober. Två senare fynd gjordes, båda vid Kråkudden, varav ett i december: 1 ex mot S 28 oktober (Ulf Persson, Tina Widén m fl) och 1 2K mot S 8 december (Roger Eskilsson, Mats Björkquist m fl).

Fjälllabb *Stercorarius longicaudus*

Fem fjällabbar rapporterades mellan 7 september och 1 oktober, samtliga åldersbestämda var ungfåglar. Under 2000-talet har fler än 10 ex noterats 2004 (58 ex), 2012 (27 ex) och 2014 (23 ex); medianen för den perioden är 7 ex. Se diagram i *Fåglar i Bohuslän* nr 2/2012 för förekomsten 1967–2011.

Storlabb *Stercorarius skua*

Totalt rapporterades omkring 182 ex (troliga dubbelräkningar avdragna). De fördelade sig på januari 3, mars 1, maj 4, juli 8, augusti ca 50, september ca 75, oktober 16, november 15 och december 10. Storlabbens förekomst i Bohuslän 1967–2008 redovisades i *Fåglar i Bohuslän* nr 1/2009.

Dvärgmå *Hydrocoloeus minutus*

Arten förekom i rekordantal 2014 då 1300 ex noterades, medan 2015 gav 207 ex. Under 2016 blev årssumman bara 99 ex, fördelade på januari 1, mars 2, april 2,

*Vitvingad trut, Nord-Koster 25 december 2016.
Foto: Olof Kosterbärg*

maj 31, juli 4, augusti 16, september 12, november 2 och december 29. Medianen för åren under 2000-talet ligger på 208 ex.

Tärnmås *Xema sabini* Rr

Denna attraktiva art sågs årligen mellan 2002 och 2014, för att sedan utebli 2015. Under hösten 2016 sågs två ungfåglar passera Kråkudden, Hönö: 1 1K mot S 11 september (Hans Zachrisson) och 1 1K mot S 28 oktober (Viktor Nilsson-Örtman). Antalet per år har varit 10 ex eller fler under fyra år, nämligen 2011 (11 ex), 2008 (10), 2007 (24) och 1997 (68).

Svarthuvad mås *Larus melanocephalus* Rr

Tre individer påträffades detta år: 1 3K vid Kastellegården, Ytterby 27 april (Tommy Järås, Peter Strandvik, Lars Gustafsson) och sannolikt samma exemplar vid Nordreälvstranden, Öxnäs, Hisingen 30 april (Magnus Lundström; Owe Hougström, Jan Johansson m fl), 1 2K vid Ödsmåls kile, Kungälv 18 maj (Mats Raneström) och 1 1K vid Kråkudden, Hönö 29 september–1 oktober (Magnus Rahm m fl). Därmed har 14 fynd (lika många ex) gjorts i landskapet. De tidigare är från 1992, 1996, 2005, 2011, 2012, 2013 (3 ex), 2014 och 2015 (2 ex). Arten var märkligt sällsynt hos oss innan 2011, men nu har den alltså påträffats sex år i rad.

Svarthuvad mås vid Kastellegården, Ytterby 27 april 2016 (t v) och vid Kråkudden, Hönö 29 september 2016 (t h). Foto: Peter Strandvik respektive Fredrik Ström

Fördelning mellan kommunerna: Hisingen 5 ex, Kungälv och Öckerö 3 vardera, och Uddevalla, Orust, Lysekil och Stenungsund 1 ex vardera.

Vitvingad trut *Larus glaucoides* Rr

Någon vitvingad trut sågs inte 2015, men i år gjordes ett fynd: 1 1K-fågel påträffades vid Svartehällorna, Nord-Koster 25 december (Olof Kosterbärg). Därmed har 40 fynd (lika många ex) registrerats i landskapet. Se foto sidan 46.

Vittrut *Larus hyperboreus* Rr

En 2K-fågel sågs i Torslandaviken, Hisingen 1 januari (Ola Wennberg m fl). Denna individ fanns på lokalen också dagen (året!) innan, och vad som förmodligen var samma fågel sågs sedan vid Tagene älvstrand, Hisingen 8 januari (Bo Brinkhoff). Ett diagram över artens förekomst i Bohuslän 1961–2013 finns i *Fåglar i Bohuslän 2014* (dvs Fågelåret 2013).

Tretaig mås *Rissa tridactyla*

Dagssiffror med 1000 ex eller fler rapporterades under fyra dagar: 30 januari, samt 8, 23 och 26 december. Högsta antal: 2200 ex mot S förbi Kråkudden, Hönö 26 december och 2200 ex mot S förbi Vedholmen, Orust samma datum.

Sandtärna *Gelochelidon nilotica* Rr

Bohusläns tredje fynd av sandtärna gjordes på en BohOF-exkursion: 1 ex passerade söderut vid Härmanö, Orust 1 maj (*Stefan Oscarsson, Jörgen Olsson m fl). Det första fyndet i Bohuslän utgjordes av en död fågel vid Stora Hällungen, Stenungsund 15 juni 1940, medan det andra fyndet gjordes vid Hyppeln-Hönö-Torslandaviken 18 maj 2013. I Halland har det gjorts 16 fynd till och med 2016.

Skräntärna *Hydroprogne caspia*

Ungefär fyra fynd av 4-6 ex blev det detta år, varav några långstannare, framför allt i Torslandaviken. Viss dubbelräkning kan ha skett. Sedan 1961 har därmed 76 fynd (totalt ca 92 ex) registrerats i landskapet.

2 ad Tjurholmen, Göta älv, K-v 27 maj (David Klingberg, Owe Hougström). 1-2 ad Torslandaviken, H-n 27 maj–5 juni, 17 juni och 1–30 juli (Ola Wennberg, Christer Fält, Hans Zachrisson m fl). 1 ad Käringön, O-t 5 juli (Max Allan Niklasson). 1 ex Vindön, Nötesund, O-t 26 aug (Peter Nilsson).

Svarttärna *Chlidonias niger*

Nio fynd (19 ex) av denna art som inte är årlig i Bohuslän, fördelade på maj (6 fynd), juli (2) och september (1). Fynddetaljer nedan. Den hittills högsta årssumman är från 2011, då 23 ex sågs.

4 ex Kråkudden, Hönö 6 maj (Stefan Svanberg, Per Björkman). 1 ex Marstrandsön, K-v 7 maj (Peter Strandvik). 5 ex Kråkudden, Hönö 10 maj (Jon Håkansson). 1 ex Klädesholmen, T-n 12 maj (Håkan Johnsson). 4 ex Vallerö, O-t 19 maj (Stefan Oscarsson, Torbjörn Arvidsson). 1 ex Klädesholmen, T-n 29 maj (Nils-Erik Nilsson). 1 ex Brureskären, Torslandaviken, H-n 2 juli (Mathias Theander). 1 ex Trellebystrand, Lyse, L-l 19 juli (Mikael EW Holmberg, Gabriella Sveider). 1 ad Härön, T-n 2 sep (Lasse Svensson, Petra Söderqvist).

Silvertärna *Sterna paradisaea*

Arten sågs regelbundet mellan 29 april och 15 augusti, varefter 2 fynd (5 ex) gjordes 27–30 augusti, 5 fynd (9 ex) 3–30 september och 3 fynd (3 ex) 1 oktober.

Fisktärna *Sterna hirundo*

Den första fisktärnan sågs 9 april, varefter arten rapporterades regelbundet från 16 april till och med 5 september. Därefter gjordes 8 fynd (14 ex) 25–30 september och 2 fynd (3 ex) 1–2 oktober.

Kentsk tärna *Sterna sandvicensis*

Efter att ha häckat med upp till 10 par på Kråkholmen på insidan Hönö under åren 2012–2014 har den kentska tärnan uteblivit som häckare både 2015 och 2016. Arten var dock stationär kring Hönö under hela häckningssäsongen båda åren. Observationer har rapporterats från 24 mars till 18 september, och som mest sågs 26 ex i Bredviken 20 augusti.

Sillgrissla *Uria aalge*

Årets högsta dagssumma var 2000 sydsträckande ex vid Vedholmen, Karingön, Orust 26 december (Stefan Oscarsson, Max Allan Niklasson); samma dag inräknades 1000 ex mot S vid Kråkudden, Hönö (Uno Unger).

Tordmule *Alca torda*

Några uppgifter från häckningstid vid Bohusläns enda tordmulekoloni, dvs Bonden utanför Skaftö i Lysekils kommun, föreligger inte i år.

Den högsta siffran för året var blott 100 ex vid Klädesholmen, Tjörn (Thomas Liebig, Magnus Larsson, Christer Lind). Från 26 december, då de fyrsiffriga noteringarna gjordes för sillgrissla (se föregående arttext), finns bara 3 säkert bestämda tordmular från Kråkudden och 20 från Vedholmen, så arten verkade helt klart vara i minoritet av de två alkorna.

Alkekung *Alle alle*

Totalt rapporterades endast 84 ex under året, vilket är den lägsta årssiffran sedan 1994 då 14 ex noterades. Bortsett från 2016 och 1994 har antalet under den senaste 30-årsperioden varierat mellan 270 ex och 25 700 ex per år, med en median på 780 ex. Ett diagram över förekomsten 1976–2012 finns i *Fåglar i Bohuslän 2013* (Fågelåret 2012). Ihållande ostliga vindar under oktober kan troligen förklara den magra höstsiffran, liksom den sena ankomsten. Alkekungar började inte uppträda regelbundet längs bohuskusten förrän 29 oktober, två veckor senare än normalt (mediandatum för de föregående tio åren är 14 oktober). Månadsfördelningen 2016 blev följande: januari 11 ex, februari 3, september 2-3, oktober 8, november 52, december 8.

Lunnefågel *Fratercula arctica*

Minst 49 ex noterades under året – en hyfsad siffra för den senaste tioårsperioden. De fördelade sig på januari 2 ex, februari ≥ 25 ex, mars ≥ 5 ex, augusti 1, september 1, oktober 5, november 4 och december 5. Därtill kommer 1 sedan länge dött ex funnet i juli. Mellan 13 februari och 10 mars lades 44 rapporter om 1-4 rastande lunnar in på *Artportalen* från Ramsvikslandet; högsta dagssiffran blev 8 ex 16 februari. En hög omsättning bland dessa fåglar skulle förstås höja årssumman något; nu skattades antalet vid Ramsvikslandet försiktigt till minst 13 ex i februari och minst 5 ex i mars. Ett diagram över artens förekomst i landskapet 1967–2012 finns i *Fåglar i Bohuslän 2013* (dvs Fågelåret 2012).

Skogsduva *Columba oenas*

Årets tre första observationer var 1 ex vid Bredsten, Ytterby, Kungälv 22 januari (Peter Strandvik), 1 ex mot NO vid Häller, Stenkyrka, Tjörn 28 januari (Per Undeland) och 2 ex vid Öxnäs, Säve, Hisingen 5 februari (Uno Unger). Arten sågs

sedan regelbundet mellan 11 februari och 25 oktober. Den största ansamlingen var 30 ex vid Solbacken, Ödsmåls kile, Kungälv 18 augusti (Mats Raneström).

Ringduva *Columba palumbus*

De tre högsta sträcknoteringarna var 7800 ex mot S vid Kålgården, Skärhamn, Tjörn 15 oktober (Tomas Torstensson, Christina Torstensson), 7350 ex mot S vid Bredfjället, Uddevalla 2 oktober (Lasse Svensson, Jörgen Olsson, Petra Söderqvist) och 7000 ex mot S vid samma lokal 3 oktober (Lasse Svensson).

Turkduva *Streptopelia decaocto*

Två rapporter om häckning föreligger: 1 par vid Askesby, Säve, Hisingen 17 juli (Thomas Karlsson) och 1 par vid Åkerbräckan, Lysekil 27 oktober (Ingemar Åhlund). Dessutom sågs 2 1K-fåglar vid Bagglebo, Öckerö 16 juli (Thomas Karlsson). De enda tvåsiffriga ansamlingarna rapporterades från Badhusberget i Lysekil, där som mest 24 ex inräknades 7 september (Ingemar Åhlund).

Turturduva *Streptopelia turtur*

Under 2015 uteblev arten, men i år blev det ett fynd: 1 ex vid Torslandaviken, Hisingen 26 maj (Ola Wennberg). Det föregående fyndet gjordes 2014 vid samma lokal och av samma observatör, men fem dagar tidigare! Därmed har 50 fynd (51 ex) gjorts i landskapet. Ett diagram över turturduvans förekomst i Bohuslän 1965–2013 återfinns i Fågelåret 2013 (*Fåglar i Bohuslän* 2014).

Gök *Cuculus canorus*

Galande fåglar hördes mellan 30 april och 4 juli, varefter arten sågs regelbundet fram till och med 20 september.

Tornuggla, underarten *guttata* *Tyto alba guttata* Rr

Ett exemplar flög i fullt dagsljus förbi Bua gård, Lyse, Lysekil 26 oktober (Ingemar Åhlund). Det senaste fyndet av arten gjordes 15 februari 2010, då en död 2K hane av samma ras hittades i en lada vid Vålle, Lur, Tanum. Därmed har 9 fynd/ex gjorts i landskapet, med följande kommunfördelning: Hisingen 3 ex, och Tjörn, Uddevalla, Kungälv, Öckerö, Tanum och Lysekil 1 ex vardera.

Rättelse: I tidigare årsskrifter förekommer två fynd av tornuggla från 1966, men Rune Hixén har uppdagat att dessa med största sannolikhet avser samma fågel: 1 ex som hittades dött i en lada vid Nolvik, Björlanda, Hisingen 10 februari 1966. Fyndet från Säve 13 februari 1966 utgår därför.

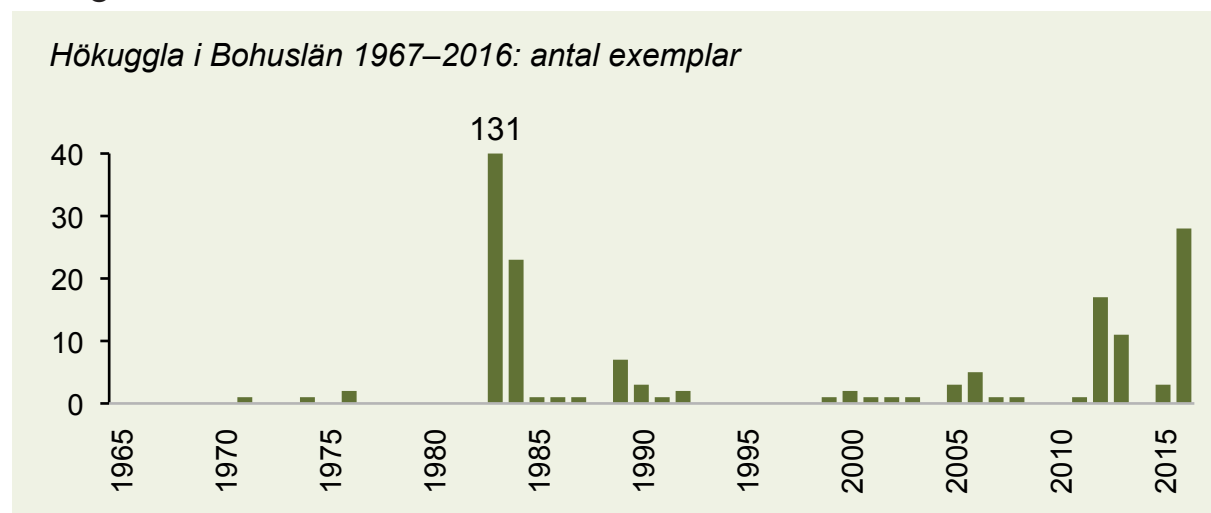
Berguv *Bubo bubo*

Landskapets uvbestånd går tyvärr kräftgång. Det är framförallt produktionen av ungfåglar som är svag, och sakta överges några av reviren när de gamla fåglarna dör. Under 2016 registrerades 44 revir, samma siffra som under 2015, men lägre än

2014 års 52 revir. I de 23 revir där häckningsutfallet kontrollerades producerades 15 ungar. Kommunvis fördelade sig reviren på följande sätt (antal 2015 inom parentes): Strömstad 2 (3), Tanum 4 (2), Sotenäs 3 (3), Lysekil 6 (5), Munkedal 2 (2), Uddevalla 2 (2), Orust 7 (6), Tjörn 7 (7), Stenungsund 3 (3), Lilla Edet 1 (1), Kungälv 6 (7), Hisingen 2 (2) och Öckerö 1 (1).

Hökuggla *Surnia ulula*

Totalt rapporterades 29 ex under året, varav 5 under januari–februari och 24 ex under efteråret. Det är den näst högsta årssiffran som noterats; som framgår av nedanstående diagram står invasionen vinterhalvåret 1983–1984 i särklass, då fler än 150 ex räknades in. Månadsfördelningen 2016 blev januari 3 ex, februari 3, augusti 1, september 5, oktober 4, november 8 och december 8 (eftersom fyra fåglar stannade över månadsskiften blir summan 32 om månadssiffrorna summeras). Fördelningen på kommunerna var Strömstad 8, Tanum 4, Sotenäs 3, Lysekil 2, Munkedal 2, Uddevalla 2, Stenungsund 1, Lilla Edet 3, Kungälv 3 och Hisingen 1.

Sparvuggla *Glaucidium passerinum*

Omkring 20 spelande fåglar noterades, varav 6 under hösten. Under första halvåret rapporterades ungefär 30 ex och under det andra 19 ex, vilket är betydligt fler än under det föregående året. Vidare kan noteras att ett par häckade vid Torrgårdsvatten, Svartedalen, Lilla Edet (Maria Aronsson, Tomas Aronsson) och att en parning iakttogs i Svartedalen, Kungälv 25 februari (Björn Dellming).

Lappuggla *Strix nebulosa* Rr

Efter tre års frånvaro visade sig åter lappugglor i Bohuslän: 1 ex vid Bräckan, Kärnsjön, Munkedal 16 mars (Alexandra Davidsson) och 1 ex vid Brunås, Svartedalen, Stenungsund 1–3 september (Thomas Myremark). Brunåsfågeln var det första fyndet i Stenungsunds kommun. För Bohusläns del var detta trettonde och fjortonde fyndet (lika många ex); elva av dem är från de senaste tio åren, varav

hela sex fynd från 2012. *Kommunfördelning*: Uddevalla och Tanum 3 fynd/ex vardera, Orust och Munkedal 2 vardera, samt Hisingen, Stenungsund, Lysekil och Sotenäs 1 vardera.

Hornuggla *Asio otus*

Elva kullar och tre ropande fåglar har rapporterats, det vill säga betydligt fler än under 2015, då resultatet blev tre kullar och fyra ropande hornugglor (men långt ifrån de 28 kullar som upptäcktes under 2014).

Jorduggla *Asio flammeus*

Totalt rapporterades omkring 22 ex under året, ensamma fåglar förutom en obs av 2 ex. De fördelade sig på januari 1 ex, februari 1, mars 2, april 5, maj 5, juni 1, oktober 6 och november 1. Vinter- och sommarfynden redovisas nedan.

Vinterfynd: 1 ex Lid, Tjärnö, S-ad 14 jan (Matti Åhlund). 1 ex Bärby holme, S-nd 27 feb (Thomas Liebig). **Sommarfynd**: 1 ex Hagen, Karingön, O-t 5 juni (Max Allan Niklasson).

Pärluggla *Aegolius funereus*

Blott tre fynd gjordes detta år, varav två från öar utanför kusten. En märklig fördelning av fynden (två ö-fynd), och den lägsta årssumman sedan 2006, då en enda spelande pärluggla rapporterades.

1 sp Brattön, K-v 13 feb–8 mars (*Björn Dellming, Peter Strandvik). 1 sp Nord-Koster, S-ad 13–25 feb (Olof Kosterbärg). 2 ex Djurhult, Forshälla, U-a 9 apr (Jan-Erik Johansson).

Nattskärra *Caprimulgus europaeus*

Detta år inräknades omkring 187 spelande nattskärrior, vilket är en god siffra (men långt ifrån rekordet på 320 från 2014). Samtliga kommuner hade sådana noteringar, inklusive Öckerö. Flest hade Uddevalla (45 spelande ex), Tjärn (30) och Orust (28), medan Hisingen och Tanum precis som under 2015 hade ovanligt få (3 respektive 7); siffrorna speglar givetvis främst skådarnas insatser. Årets första notering gällde en spelande fågel 6 maj, och den sista hördes 26 juli. Under augusti sågs 7 ex och i september 2 ex, den sista 16 september.

Ett par noteringar från havsbandet kan vara värda att uppmärksammas: En nattskärra kom insträckande vid Kråkudden 11 maj (Jon Håkansson), och 26 maj spelade en på Vallerö i fullt dagsljus och stöttes en stund senare (Stefan Oscarsson, Max Allan Niklasson). Samma datum rastade ett ex på närbelägna Måseskär (Thomas Liebig). Slutligen ringmärktes 1 ex vid Grosshamn 20 juni (Grosshamns Fältstation).

Tornseglare *Apus apus*

Första observationen för året gjordes 8 maj, varefter arten sågs regelbundet till och med 14 september. Den enda riktigt stora noteringen var de uppskattningsvis 3000 tornseglare som under ett par timmar ”i en strid ström” sträckte mot SV vid Breviks kile, Tjärn 9 augusti (Per Undeland, Stefan Mattsson).

Nattskärre, Valdalsbergen, Hjärtum, Lilla Edet 13 augusti 2016. Foto: Ulf Spennare

Kungsfiskare *Alcedo atthis*

Två permanenta revir registrerades 2016. Arten observerades dessutom tillfälligt på ytterligare tre lokaler under häckningstid. Fåglar rapporterades därutöver från ett flertal olika platser, främst under hösten, vilket möjligen vittnar om ett bra häckningsår. Minst tre övervintrande ex sågs under perioden januari–mars (i Uddevalla, Stenungsund och Torslanda).

Härfågel *Upupa epops*

Två höstfynd utgör årets skörd: 1 ex kring Lysekils sjukhus 10–12 september (Ingemar Pettersson, Heléne Hansson, Patrik Eld m fl) och 1 ex vid Ström, Torp, Orust 11–12 oktober (Rolf Eklund, Max Allan Niklasson, Klaes-Göran Carlsson m fl). Med undantag av 1997 har arten varit årlig i landskapet sedan 1985; mellan 2007 och 2013 med 3–6 ex per år. Ett diagram över dess uppträdande i Bohuslän 1965–2013 finns i *Fåglar i Bohuslän 2014* (dvs Fågelåret 2013).

Göktyta *Jynx torquilla*

Fyra konstaterade häckningar, detaljer nedan. Därutöver hördes cirka 86 ropande ex runtom i landskapet, vilket är den tredje högsta summan hittills. Första tytan påträffades 9 april, sista för året 25 september. Vid Grosshamns Fältstation ringmärktes sammanlagt 10 ex mellan 18 juni och 11 augusti.

Konstaterade häckningar: 1 par Älje-Porsens naturreservat, U-a (Peter Johansson, Jan Johansson, Jonny Jonsson m fl). 1 par Åmot, Hogdal, S-ad (Stefan Karlsson). 1 par Slätterna, Morlanda, O-t (Hans Lundgren). 1 par Basteviken, Nord-Koster, S-ad (Andreas Gullberg).

Mindre hackspett *Dendrocopos minor*

Tre konstaterade häckningar har rapporterats; fynddetaljer nedan. Därutöver gjordes observationer under häckningstid (definierad som 25 mars–7 juli) vid cirka 91 lokaler, flest på Hisingen (21), i Uddevalla (12) och Stenungsund (10). Samtliga kommuner hade sådana noteringar.

Konstaterade häckningar: 1 par Älje-Porsens naturreservat, U-a (Lars-Erik Hammar, Peter Nilsson m fl). 1 par Svanckällan, H-n (Linus Westlund). 1 par Kärleksstigen, Brunnsbo, H-n (Hans Utterberg).

Tretåig hackspett *Picoides tridactylus*

Åtta fynd med sammanlagt minst 12 ex, varav två gällde fåglar som setts längre perioder: En hona höll till i Fridhems gammelskog, Hisingen 5 januari–26 mars (Jan Hellström m fl), och en hane sågs tillfälligt i samma område 5 mars (Per Wohlin). På Bredfjället, Uddevalla sågs i olika kombinationer en hane och två honor 29 februari–6 juni (Lasse Svensson, Petra Söderqvist) utan att någon häckning kunde konstateras. De sex resterande fynden gjordes i januari-februari (4 fynd), april och september, och redovisas nedan.

1 hane Grebbestad, T-m 4 jan (Thomas Carlsson). 1 ex Lilla Hasselön, Forshälla, U-a 7 jan (Calle Bergil). 1 hane Brattåstjärnet, Grebbestad, T-m 10 jan (Sara Elg). 1 hane Mjövattnet, Herrestadsfjället, U-a 7 feb (Jörgen Olsson). 2 ex Skottfjället, L-l 12 apr (Leif Klinteroth). 1-2 ex Naversta-Västerröd, T-m 13 sept (Samuel Sjöberg).

Trädlärka *Lullula arborea*

Ett vinterfynd har rapporterats, nämligen 1 rastande ex vid Pinneviken, Lysekil 15 januari (Jonas Hentati Sundberg). Nästa fynd gjordes 11 mars, varefter arten sågs regelbundet fram till och med 28 oktober.

Sånglärka *Alauda arvensis*

Fynd under januari och december: Upp till 3 ex sågs vid Torslandaviken med omgivning 1–9 januari (Per Lundgren, Annika Wetterberg m fl). Vidare sågs 1 ex vid Lid, Tjörnö, Strömstad 11 januari (Matti Åhlund), 3 ex på Måseskär, Orust 17 januari (Thomas Liebig) och 1 ex vid Basteviken, Nord-Koster 31 januari (Olof Kosterbärg). Därefter började arten ses mer allmänt. 1 ex uppehöll sig vid Torslandaviken med omgivning 3–28 december (Christer Fält m fl); upp till 3 ex hade setts här under november.

Berglärka *Eremophila alpestris*

Tredje året i rad med en god årssumma. Detta år noterades 5-7 fynd omfattande 18-39 ex, beroende på om de återkommande vinterflockarna på Kaurö och vid Torslandaviken behandlas som separata fynd eller inte. Båda lokalerna har haft övervintrande berglärkor varje vinter sedan säsongen 2013–2014. Ett diagram över artens förekomst i landskapet 1980–2010 återfinns i *Fåglar i Bohuslän* nr 2/2011. 3 ex Torslandaviken, H-n 4 jan–17 apr (Ulf Persson, Christer Fält, Lars Lindqvist m fl). 9 ex

Berglärka, Torslandaviken 8 december 2016. Foto: Lennart Hansson

Kaurö, T-n 11–27 feb (Stefan Mattsson, Per Undeland). 2 ex Öviken, O-t 13 feb (Max Allan Niklasson). 2 ex Breviks kile, T-n 15–17 apr (Per Undeland, Tomas Torstenson, Christina Torstenson m fl). Minst 8 ex Kaurö, Tjörn 14–30 okt (Stefan Mattsson). 11 ex Torslandaviken, H-n 26 okt–29 dec (Ingemar BE Larsson, Lennart Strömberg, Jan Krantz m fl). 5 ex Norums holme, Södra Stenungsundskusten, S-nd 12–18 dec (Lennart Andersson m fl).

Backsvala *Riparia riparia*

Arten rapporterades mellan 9 april och 17 september. Kolonier har rapporterats från Flöghult, Strömstad (20 ex, 50 bohål); Krokstrand, Strömstad (20 ex); Flötemarken, Tanum (50 ex); Älleliens grustag, Tanum (15 ex); Huveröd, Stenungsund (8 ex); Sköllunga, Ucklum, Lilla Edet (40 ex); Terås, Lilla Edet (80 ex); Rishageröd, Hjärtum, Lilla Edet (20 ex, 50 bohål); Lysegården, Kungälv (20 ex); Dösebacka, Kungälv (60 ex, 10 inaktiva bon); Fästningsholmen, Kungälv (40 ex); Tagene stenkross, Hisingen (150 ex, >100 bohål) och Hökälla, Hisingen (90 ex). Rapporter har således inkommit från 13 kolonier, men uppgifter saknas ändå från flera tidigare häckningslokaler. Det är mycket värdefullt att även rapportera negativa kontroller, det vill säga besök vid lämpliga eller tidigare lämpliga lokaler där inga backsvalor funnits på plats. Största ansamlingarna noterades traditionsenligt vid Torslandaviken, Hisingen, som mest 600 ex den 14 maj (Ola Wennberg).

Ladusvala *Hirundo rustica*

Årets första ladusvalor upptäcktes 5 april, varefter arten sågs regelbundet fram till och med 16 oktober. Därefter gjordes två fynd: 1 ex vid Sudda, Hönö 23 oktober (Bengt Karlsson) och 1 ex vid Sandvik, Torslanda, Hisingen 16 november (Christer Fält). Största rapporterade ansamlingen var 700 ex vid Torslandaviken 14 maj (Ola Wennberg).

Hussvala *Delichon urbicum*

Första hussvalan för året sågs 10 april, då 1 ex sträckte mot N vid Yttre Arsklåvet, Rossö, Strömstad (Anton Kvarnbäck, Martin Kvarnbäck). Därefter sågs arten regelbundet från 17 april till och med 18 september. Största ansamlingen var 100–200 ex vid Torslandaviken 14 maj (det angivna antalet varierar mellan observatörerna).

Sibirisk piplärka *Anthus hodgsoni* Rr

Bohusläns första sibiriska piplärka påträffades i Skälldalen, Härmanö, Orust 29 oktober (Reino Andersson). Detta var blott andra fyndet på Västkusten; det första gällde en fågel som ringmärktes på Nidingen 18 september 2013. Se också fyndbeskrivningen på sidan 8.

Trädpiplärka *Anthus trivialis*

Arten sågs regelbundet mellan 16 april och 23 september, varefter två fynd gjordes: 1 ex mot S vid Breviks kile, Tjörn 2 oktober (Nils-Erik Nilsson) och 1 ex vid Lundens bäverdamm, Svarteborg, Munkedal 6 oktober (Lennart Hermansson, Jan Johansson).

Rödstrupig piplärka *Anthus cervinus*

Detta år sågs totalt 16 rödstrupiga piplärkor i landskapet, en mer normal årssumma än de tre föregående årens noteringar (49 ex 2013, 44 ex 2014 och 29 ex 2015). Ett av årets fynd var från våren, 1 ex vid Breviks kile, Tjörn 14 maj (Håkan Johnsson), övriga mellan 26 augusti och 1 oktober.

Gulärkla *Motacilla flava*

Årets första gulärleobs gjordes 20 april, den sista 22 september. Största ansamlingen var 250 ex vid Torslandaviken, Hisingen 30 augusti (Ola Wennberg).

Gulärkla, underarten flava *Motacilla flava flava*

Gulärklar rapporterades med häckningsindicier från fyra lokaler, alla på Hisingen. Dessutom noterades underarten som rastande på två lokaler i maj (Breviks kile, Tjörn och Tofta kile, Kungälv).

Forsärkla *Motacilla cinerea*

Åtta vinterfynd, varav fem i januari–februari och tre i december. Detaljer:

Januari–februari: 1 ex Stranderäng, Åbyfjorden, L-l 1 jan (Jan Pålsgård). 1 ex Stora Hällungen, S-nd 1–9 jan (Lasse Svensson, Petra Söderqvist, Magnus Larsson). 1 ex Amneröd, Torskog, L-E 1 jan (Lasse Svensson, Petra Söderqvist). 1 ex Strävlidens reningsverk, S-nd 1–23 jan (Thomas Liebig, Christer Lind m fl). 1 ex Strand, Tegneby, O-t 24 feb (Stefan Avenfors). **December:** 1-4 ex Hålkedalskilen, S-ad 13–29 dec (Lars Åke Karlgren m fl). 1 ex Jordhammarsviken, S-nd 14 dec (Torbjörn Arvidsson, Owe Hougström). 1 ex Tronnum, Torsby, K-v 15 dec (Agne Gillholm).

Sädesärta *Motacilla alba*

Ett vinterfynd gjordes, nämligen 1 ex som uppehöll sig vid Rådhusberget, Strömstad fram till 18 januari (Lars Åke Karlgren). Fågeln fanns på plats redan 28 november 2015, och stannade alltså kvar i drygt femtio dagar.

Engelsk sädesärta *Motacilla alba yarrellii* Rr

Fem fynd detta år av denna underart (ras), fyra i mars och ett i maj–juni. Fynddetaljer nedan.

1 hane Valnäsbukten, Nord-Koster, S-ad 26 mars (Olof Kosterbärg). 1 ex Långåker, Havstenssund, T-m 28–30 mars (Sara Elg, Per Wohlin, Sussie Carlström m fl). 1 3K+ hane Valsäng, Klövedal, T-n 30 mars (Per Undeland, Stefan Mattsson, Nils-Erik Nilsson). 1 ex Torslanda golfbana, Torslandaviken, H-n 30 mars (Christer Fält). 1 hona Gymnasiet, Strömstad 17 maj (Göran Strömberg) och förmodligen samma individ Tången 22–23 juni (Lars Åke Karlgren).

Sidensvans *Bombycilla garrulus*

Största flocken under våren var 70 ex (Karlsberg, Uddevalla), och sista vårrapporten kom 12 mars. Första höstnoteringen var från 12 oktober. Den högsta rapporterade siffran under efteråret var 500 ex (Backa, Hisingen).

Järnsparv *Prunella modularis*

Under januari–februari sågs arten enligt följande: Strömstad 2 ex, Sotenäs 1, Orust 1, Stenungsund 1, Tjörn 3, Kungälv 2, Hisingen 6 och Öckerö 9. I december var fördelningen Strömstad 1 ex, Hisingen 7 och Öckerö 10.

Sibirisk järnsparv *Prunella montanella* Rr

Glädjande nog berördes också Bohuslän av den kraftiga och oväntade ”invasionen” under hösten i samband med ihållande ostliga vindar. Fyra fynd blev det, varav ett utgjordes av en fågel som påträffades död. Arten hade aldrig tidigare setts på Västkusten. Se också beskrivningen av förstafyndet på sidan 7.

1 ex Märebukten/Norrvikarna, Nord-Koster, S-ad 15–20 oktober (Olof Kosterbärg m fl). 1 ex Karholmen, Torslandaviken, H-n 19–24 oktober (Christer Fält m fl). 1 1K ringmärkt Sudda, Hönö, Ö-ö 24 oktober (Björn Zachrisson, Lennart Bogren m fl). 1 död Arendal, T-m 17 november (Uno Hansson, Göran Strömberg, Helena Johansson).

Näktergal *Luscinia luscinia*

Omkring 138 sjungande näktergalar har registrerats, vilket är den lägsta summan sedan 2009 då 130 rapporterades. Detta är ganska långt under medianen för

perioden 2005–2015, som ligger på 178 sjungande ex. Som vanligt frågar man sig om resultatet beror på lägre skådaraktivitet eller färre sjungande fåglar. Kommunfördelning återfinns nedan. Sjungande fåglar har rapporterats under perioden 1 maj till 23 juni, därefter noterad på andra sätt fram till 11 augusti.

	S-ad	T-m	S-s	M-l	L-l	U-a	L-E	O-t	T-n	S-nd	K-v	H-n	Ö-ö	Sum
2016	3	5	6	0	3	3	3	20	13	1	16	40	25	138

Blåhake *Luscinia svecica*

Totalt noterades 29 ex detta år, fördelade på 26 ex från perioden 6–22 maj (varav 13 ringmärktes vid Grosshamn) och 3 ex under höststräcket: 1 ex ringmärktes vid Grosshamn 11 augusti och 2 ex sågs 22 september (på Rörö respektive Härmanö). Ett gott år, tack vare de ringmärkta fåglarna.

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros*

I likhet med under 2015 konstaterades ingen häckning i landskapet detta år. Däremot sjöng en hane vid Lysekils kyrka 14 april (Anders Fransson) och 16–24 juni (Ingemar Åhlund, Anders Fransson, Peter Keil, Klas Palmén), och vid Kasen, Uddevalla noterades ett par 19 april–2 maj (Hans Petersson, Kenneth Johansson, Bo Lindström m fl). Vidare rapporterades en sjungande hane samt en hona vid Norra hamnen, Lysekil 2 maj (Mikael Bjuggren). Därutöver noterades omkring 31 ex mellan 27 mars och 30 november, varav majoriteten påträffades i havsbandet.

Förstafyndet av arten i landskapet gjordes på Marstrandsön, Kungälv 3 juni 1945 (uppgiften från Rune Hixén). Märkligt nog påträffades den första svarta rödstjärten i Dalsland redan 1920 (ett skjutet exemplar). Det första norska fyndet gjordes i Oslo 1864, och den första norska häckningen konstaterades så tidigt som 1923 i samma stad. Mycket tyder därför på att arten förbisågs i Bohuslän under en väldigt lång tid.

Rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*

Årets första rödstjärt rapporterades redan 10 april, då en adult hane sågs vid Sandvik, Torslanda, Hisingen (Christer Fält). Detta är möjligen det tidigaste ankomstdatumet hittills i landskapet. Nästa obs kom 16 april, varefter arten sågs regelbundet från och med 19 april. Årets sista var en fågel som ringmärktes vid Sudda, Hönö 24 oktober (Björn Zachrisson, Lennart Bogren), näst sista sågs 15 oktober.

Buskskvätta *Saxicola rubetra*

Arten sågs detta år mellan 24 april och 25 september.

Svarthakad buskskvätta *Saxicola rubicola*

Året inleddes på ett numera ganska normalt sätt när 5 ex sågs på lika många lokaler mellan 26 mars och 5 april. Den 6 april anlände så ett par till Mollön, Uddevalla, som senare stod för artens första häckning i Bohuslän: paret fick ut och matade en förstakull i slutet av maj (antalet ungar i kullen och dess öde är dock okända), och därefter en andrakull på fem ungar, vilka ringmärktes 17 juli av Curt Josefsson. Honan slogs möjligen av en törnskata, men 1K-fåglar sågs fram till och med 25 september och hanen till och med 5 oktober.

Ett par uppehöll sig vidare vid Holm, Kalvöfjorden, Orust 8 april–15 maj, och hanen sågs till och med 29 maj. Detta par bedöms ha gjort ett häckningsförsök. Ytterligare fyra fynd (5 ex) gjordes dessutom mellan 8 april–14 maj, och året avslutades med ett fynd av en ensam fågel 27 oktober. En lite utförligare beskrivning av häckningen kommer i *Fåglar i Bohuslän* 1/2018.

Årssumman blev därmed 12 fynd (häckningen räknas som ett fynd) av totalt minst 21 ex, vilket gör att landskapet nu har 64 fynd (av minst 77 ex). I siffrorna ingår fyndet från 2011 som redovisas separat nedan. Dessutom finns sedan tidigare 11 fynd (lika många ex) av obestämd svarthakad/vitgumpad buskskvätta. Fyndet i Stenungsund (se nedan) var det första för kommunen. Samtliga fynddetaljer återfinns nedan.

1 hane Långåker, Havstenssund, T-m 26–29 mars (Sara Elg, Christer Elg, Thomas Carlsson m fl).
1 hane Jörlanda, S-nd 29 mars (Fredrik Pilsmedh, Björn Dellming, Per Undeland m fl).
1 hane Västra Glose, Torsby, K-v 4 apr (Karl-Johan Bondeson, Peter Strandvik, Björn Dellming m fl). 1 hona (ej samma som i häckparet) Mollön, U-a 5–9 apr (Ingemar Åhlund, Agneta Olsson m fl). 1 häckande par Mollön, U-a från 6 apr, se ovan (upptäcktes detta datum av Disa Fjellström, sågs sedan av många skådare). 1 hane Svälte kile, Högåsa, U-a 6 apr (Matti Åhlund). 1 par häckningsförsök Holm, Kalvöfjorden, O-t från 8 apr, se ovan (upptäcktes detta datum av Owe Hougström, Klas-Göran Carlsson och Stefan Avenfors; sågs sedan av många skådare).
1 par Brevik, Syd-Koster, S-ad 8 apr (Jan Lövgren). 1 hane Gamla flygfältet, Torslandaviken, H-n 10–12 apr (Karin Magnander m fl). 1 hane Bergs kile, U-a 12 apr (Tommy Magnusson).
1 hona Basteviken, Nord-Koster, S-ad 14 maj (Jonny Jonsson, Kenneth Johansson, Martin Kvarnbäck, Disa Fjellström). 1 hona Rörö, Ö-ö 27 okt (Stefan Svanberg).

Äldre fynd: 1 adult hane sågs tillfälligt vid Fröland, Uddevalla 23 maj 2011 (Curt Josefsson). Fyndet ingår i totalsiffrorna ovan.

”Kaspisk buskskvätta” *Saxicola maurus hemprichii* Rr

En hane av vitgumpad buskskvätta tillhörande rasen *hemprichii* sågs vid Gamla flygfältet, Torslandaviken, Hisingen 2 juni (Ola Wennberg, Markus Lagerqvist, Tina Widén m fl). Fågeln sjöng vid flera tillfällen. Första fyndet i landskapet av denna ras. Detta är också första gången arten påträffas under föråret; de tidigare 5 fynden (lika många ex) är samtliga från september–november. Se också artikeln i *Fåglar på Västkusten* nr 1/2017. Foto återfinns på nästa sida.

Vitgumpad buskskvätta av rasen hemprichii, Torslandaviken 2 juni 2016.
 Foto: Markus Lagerkvist

Stenskvätta *Oenanthe oenanthe*

Arten sågs detta år mellan 28 mars och 13 november.

Ringtrast *Turdus torquatus*

Vårfynden gjordes mellan 3 april och 21 maj, och totalt rapporterades minst 121 ex under perioden (konservativt räknat som summan av maxantalet för varje lokal). Detta är den lägsta vårsiffran sedan 2009, då 112 ex sågs. Arten noterades i samtliga kommuner, flest i Strömstad (minst 30 ex). En enda tvåsiffrig ansamling har rapporterats: 17 ex vid Myren, Nord-Koster 24 april (Olof Kosterbärg). Under hösten påträffades 3 ensamma fåglar mellan 2–17 oktober.

Taltrast *Turdus philomelos*

Fem fynd av ensamma taltrastar gjordes under januari, nästa fynd kom 8 mars. Därefter regelbundet rapporterad från 24 mars till slutet av oktober. Under november gjordes 2 fynd (4 ex) och i december 1 fynd av en ensam fågel.

Dubbeltrast *Turdus viscivorus*

Ett fynd av en ensam dubbeltrast gjordes i januari, medan det under februari rapporterades 8 ex fördelade på 6 fynd. Arten sågs sedan regelbundet fram till 28 november, varefter 8 ex fördelade på 6 fynd noterades i december. Några större ansamlingar har inte rapporterats detta år.

Gräshoppsångare *Locustella naevia*

Under fjolåret rapporterades bara 49 sjungande fåglar, vilket var den lägsta årssumman sedan 2001. I år noterades 50 sjungande ex mellan 3 maj och 6 juli, därefter ett enda fynd: 1 ex ringmärktes vid Sudda, Hönö 4 september (Björn Zachrisson m fl). Kungälv hade faktiskt fler än Hisingen detta år, 15 sjungande ex mot 14 på Hisingen. Övriga kommuner: Tanum 8, Uddevalla 6, Orust, Tjörn och Munkedal 2 vardera samt Lilla Edet 1. Ett diagram över antalet sjungande gräshoppsångare i Bohuslän 1997–2015 återfinns i *Fåglar i Bohuslän 2016* (Fågelåret 2015).

Sävsångare *Acrocephalus schoenobaenus*

Detta år har 57 sjungande sävsångare rapporterats, vilket är en ganska normal årssumma. Rekordet är från 2014 och ligger på 79. Fördelningen mellan kommunerna var som följer: Hisingen 27 sjungande ex, Kungälv 21, Tanum 4, Strömstad 2 samt Tjörn, Stenungsund och Uddevalla 1 vardera. Den första sjungande fågeln hördes 1 maj, och den sista 10 juli. Vid Sudda på Hönö ringmärkte Björn Zachrisson 7 ex mellan 28 juli och 10 september; sistnämnda datum utgör också sista rapportdag för året.

Kärrsångare *Acrocephalus palustris*

Den första sjungande kärrsångaren hördes 8 maj, nästa 12 maj, varefter arten hördes regelbundet mellan 20 maj–15 juli. Vid Sudda på Hönö ringmärkte Björn Zachrisson m fl 11 ex mellan 9 juli–14 september; därefter gjordes en enda obs i landskapet: 2 ex vid Torslandaviken, Hisingen 23 september (Ola Wennberg).

Rörsångare *Acrocephalus scirpaceus*

Den första rörsångaren sjöng 27 april, den sista 4 augusti. Vid Sudda på Hönö ringmärktes 41 ex mellan 25 juli–20 september (Björn Zachrisson m fl). Sista observationen för året gjordes 24 september.

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus*

En sjungande trastsångare upptäcktes på Rörö 7 maj (Bo Brinkhoff, Ola Wennberg m fl), vilket är det första fyndet i Öckerö kommun. Fågeln satt inte i sin klassiska vassbiotop, utan skulkade i ett område med kaveldun och videbuskar. Detta var fynd nummer 35 (36 ex) i landskapet, och fördelningen mellan kommunerna är Hisingen 9 fynd, Orust 7, Uddevalla, Strömstad och Kungälv 5 vardera, Tanum 2 samt Sotenäs och Öckerö 1 vardera.

Härmsångare *Hippolais icterina*

Sjungande härmsångare rapporterades mellan 7 maj och 15 juli, medan den sista observationen för året gjordes 14 augusti.

Ärtsångare *Sylvia curruca*

Rapporter om sjungande ärtsångare finns mellan 16 april och 4 augusti. Arten sågs sedan regelbundet fram till 4 oktober.

Törnsångare *Sylvia communis*

Första obsen gjordes 30 april, och sjungande fåglar hördes mellan 1 maj och 16 juli. Sista observationen gjordes 22 september.

Trädgårdssångare *Sylvia borin*

Sjungande trädgårdssångare hördes från 6 maj till 27 juli. Arten observerades sedan till och med 30 september.

Svarthätta *Sylvia atricapilla*

Januari bjöd på 7 fynd (ex), februari 2 fynd (ex) och mars 1 fynd (ex), det sistnämnda var för övrigt från 1 mars. Därefter dröjde det till 4 april, då nästa obs gjordes. Sjungande svarthättor noterades mellan 5 april och 4 augusti. Året avslutades med 7 fynd (7 ex) i november och 1 fynd (ex) i december.

Lundsångare *Phylloscopus trochiloides* Rr

Efter ett års frånvaro noterades åter en lundsångare i Bohuslän: 1 sjungande fågel uppehöll sig vid Vargfjället på Bredfjället i Uddevalla 6–8 juni (Per Lif m fl). Arten har påträffats åtta av åren på 2000-talet. Årets fynd var nummer 28 i landskapet (av lika många ex).

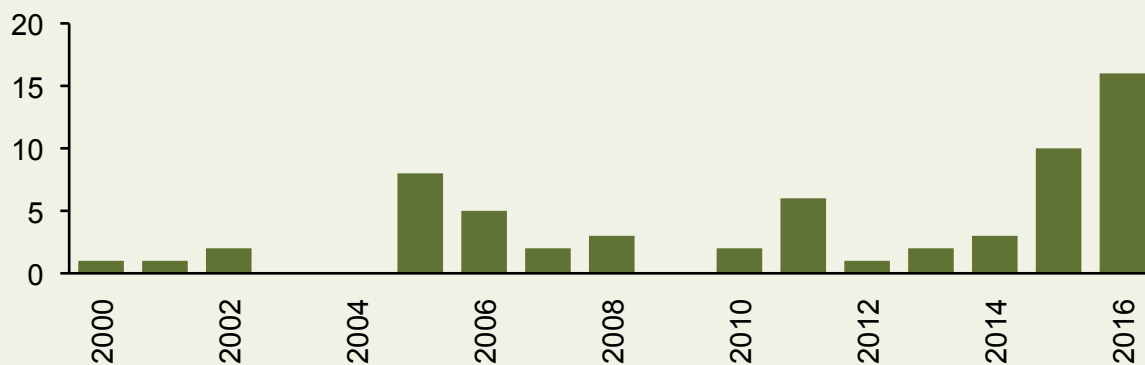
Taigasångare *Phylloscopus inornatus* Rr

Sexton godkända fynd av totalt 17 ex mellan 11 september och 20 oktober. Tre fynd gjordes innan 18 september, som förut var tidigaste höstdatum i Bohuslän. Årets summa är med bred marginal den högsta som noterats i landskapet, näst högsta är 10 ex 2015. Antalet sedda taigasångare i Bohuslän är därmed uppe i 70 ex. I *Fåglar i Bohuslän 2/2012* finns ett diagram som visar förekomsten över alla år. Förstafyndet gjordes vid Fröland, Uddevalla 12 oktober 1969.

I landet som helhet har årssummorna ökat fyra år i rad, för att nå rekordsiffran 660 ex under 2016. Denna trend tycks för övrigt gälla i hela nordvästra Europa.

1 ex Hällebäcken, Ljungskile, U-a 11 sep (Lasse Svensson). 1 ex Södra Aröd, Solberga, K-v 12 sep (Peter Strandvik). 1 ex ringmärkt Sudda, Hönö, Ö-ö 12 sep (Björn Zachrisson m fl). 1 ex Älvängen, Harestad, K-v 18 sep (Magnus Lundström). 1 ex Sandvik, Torslanda, H-n 18 sep (Christer Fält m fl). 1 ex Turkosvägen, Kode, K-v 20 sep (Björn Dellming). 1 ex Sörängsvägen, Rörö, Ö-ö 23 sep (Stefan Svanberg). 1 ex Slingan, Stora Höga, S-nd 24 sep (Per Undeland, Tony Norman, Dick Strecker). 1 ex Valnäs, Nord-Koster, S-ad 24 sep (Olof Kosterbärg). 1 ex Samsmarka, Björkö, Ö-ö 24 sep (Kristoffer Lager) 2 ex Sörängsvägen, Rörö, Ö-ö 25 sep (Christer Fält). 1 ex Andalen, Torslanda, H-n 25 sep (Christer Fält). 1 ex Arödsberget, H-n 26 sep (Jon Håkansson). 1 ex Lingäll, Bokenäs, U-a 7 okt (Per Stensland). 1 ex Gamla Bovik, Björkö, Ö-ö 9 okt (Per Karlsson Linderum). 1 ex Skeppstadsholmen, Torslanda, H-n 19–20 okt (Christer Fält m fl).

Taigasångare i Bohuslän 2000–2016: antal exemplar

Grönsångare *Phylloscopus sibilatrix*

Den första grönsångaren hördes sjunga 20 april och den sista 19 juli, medan den sista noteringen för året gjordes 22 augusti.

Gransångare *Phylloscopus collybita*

Två fynd gjordes alldeles i början av januari. Nästa observation kom 26 mars, första sjungande fågeln hördes dagen efter. Under november sågs 5 ex och i december 1 ex. Vinterfynden redovisas nedan. Dessutom påträffades två sibiriska gransångare, se nästa rubrik.

Vinterfynd: 1 ex Hönö kyrkogård, Hönö, Ö-ö 1 jan (Thomas Karlsson). 1 ex Torslandaviken, H-n 2 jan (Kenneth Johansson, Owe Hougström, Jan Johansson). 1 ex Söskär, Mollön, O-t 6 dec (Torbjörn Arvidsson, Stefan Oscarsson).

Sibirisk gransångare *Phylloscopus collybita tristis* Rr

Bohusläns femte och sjätte bekräftade fynd av denna underart gjordes båda på Hisingen: 1 ex vid Torslandaviken 5 och 19 oktober (Ola Wennberg) och 1 ex på Skeppstadsholmen, Torslanda 21–23 oktober (Christer Fält). De tidigare fynden är från Torslandaviken, Hisingen 3 december 2012, Måseskär, Orust 23 september 2014, Rörö, Öckerö 30 oktober 2015 och Torslandaviken 3 december 2015.

Underarten har säkerligen tidigare varit förbisedd på grund av att viss förvirring rått angående vilka karaktärer som varit utslagsgivande, och inte minst för att Raritetskommittén under lång tid endast behandlade handhållna fåglar av rasen. Numera bedöms emellertid underarten av de regionala rapportkommittéerna.

Lövsångare *Phylloscopus trochilus*

Arten hördes sjungande från 15 april och rapporterades sedan regelbundet fram till 25 september. Därefter gjordes två fynd av ensam lövsångare, där det senaste gällde ett ex som ringmärktes vid Sudda, Hönö 30 oktober (Björn Zachrisson m fl).

Brandkronad kungsfågel *Regulus ignicapilla* Rr

Detta år gjordes fem fynd av ensamma brandkronade, vilket är nytt årsrekord. Fynden i Lysekil var de första för kommunen. Därmed har 22 fynd (23 ex) gjorts i landskapet, fördelade på Öckerö 7, Orust 6 (7 ex) Sotenäs 3, Tjörn 2, Lysekil 2, Tanum 1 och Hisingen 1. Månadsfördelningen är april 10 ex, maj 8, september 1 och oktober 4.

1 sj Hönö kyrkogård, Ö-ö 21 apr (Stefan Svanberg m fl). 1 sj Fotö, Ö-ö 23–24 apr (Hans Waern, Jonathan Waern m fl; se foto sidan 4). 1 sj Gullmarsskogen, L-l 3–4 maj (*Anders Fransson, Mats Tunsvik). 1 ex Bua gård, Trälebergs kile, L-l 18 sep (Ingemar Åhlund). 1 ex Rörö, Ö-ö 30 okt (Anders Johansson).

Grå flugsnappare *Muscicapa striata*

Första fågeln sågs 4 maj, medan sista obsen gjordes 23 september.

Mindre flugsnappare *Ficedula parva* Rr

Fyra majfynd av rastande och sjungande fåglar. Inga rapporter med indicier på revir eller häckningar.

1 honfärgad Vallerö, O-t 17 maj (Hans Börjesson, Stefan Oscarsson, Mats Raneström m fl). 1 sj Fotö, Ö-ö 21 maj (Thomas Karlsson, Hans Waern, Hans Zackrisson). 1 2K sj Mariagården, S-nd 22 maj (Thomas Liebig, Magnus Larsson m fl). 1 sj Bredfjället, U-a 22 maj (Lasse Svensson).

Svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca*

Årets första svartvita hördes sjunga 20 april. Sista noteringen av arten gjordes 27 september, näst sista 5 september.

Skäggmes *Panurus biarmicus*

Häckning konstaterades vid Tofta kile, Kungälv och Torslandaviken, Hisingen. Arten noterades dessutom (oftast tillfälligt) under häckningstid (1 april–31 augusti) vid ytterligare åtta lokaler. Utanför häckningstid rapporterades skäggmesar från drygt 20 lokaler med viss koncentration till Kungälv, Hisingen och Strömstad. Högst antal noterades vid vid Tofta kile: 60 ex 1 januari (Peter Hvass, Kent-Ove Hvass).

Stjärtmes *Aegithalos caudatus*

Vissa invasionstendenser märktes under framförallt oktober, sannolikt fåglar från östligare trakter. Vid Torslandaviken, Hisingen inräknades 62 ex 29 oktober (Christer Fält), och på Tjörnekalv, Tjörn gjorde 70 ex sträckförsök samma dag (Lasse Svensson, Petra Söderqvist). Den sistnämnda summan är eventuellt den högsta som noterats i Bohuslän.

Talltita x tofsmes *Poecile montanus x Lophophanes cristatus*

Den 14 februari såg Malin Lindqvist en udda mes vid sin matning i Spekeröd, Stenungsund. Hon tog några bilder av den och arkiverade dem för att kolla upp

*Hybrid talltita x tofsmes, Sågelund, Svartedalen, Stenungsund 28 december 2016.
Foto: Malin Lindqvist*

fyndet senare. Malin kontaktade Per Undeland, som bad henne lägga ut bilderna på *Artportalen* som ”Tofsmes?” för att man skulle kunna diskutera fågeln. Granskningen av fotona och inspelningar av fågelns läten ledde fram till att den kunde bestämmas till en hybrid mellan tofsmes och talltita. Det finns ytterst få kända tidigare fynd av denna hybrid, närmare bestämt fem stycken, varav två från Norrland, ett från Finland och två från Ryssland. Malin sade att ”tofstitan” kunde låta som båda arterna och obehindrat växla mellan deras respektive läten. Fågeln sågs enligt *Artportalen* fler gånger i februari, samt åter 27 november och året ut.

Sommargylling *Oriolus oriolus*

Sju till åtta gyllingar påträffades under perioden 19 maj–25 juni, fem till sex på västra Orust och en vardera i Tanum och Uddevalla. Som mest har tidigare 6 ex rapporterats under ett år (2004). Tre av årets fåglar uppgavs sjunga. Arten har nu setts femton år i rad, och sammanlagt har 110 ex registrerats i Bohuslän.

1–2 honfärgade Vallerö, O-t 19 maj (Torbjörn Arvidsson, Stefan Avenfors, Stefan Oscarsson; Folke Sjöberg, Kristina Sjöberg). 1 honfärgad Boxviks kile, O-t 25 maj (Thomas Liebig). 1 ex Norra Lunden, Nösund, O-t 26 maj (Kjell Aronsson). 1 sj Hede, Tanumshede, T-m 31 maj–2 juni (Göran Strömberg, Helena Johansson, Janet Börjesson). 1 sj Backekällan, Resö, T-m 3 juni (Christian Lind, Sune Westman). 1 honfärgad Båsvik, Stocken, O-t 18 juni (Christer Cederfalk). 1 sj Kalvön, Bokenäs, U-a 25 juni (Magnus Larsson, Kerstin Larsson, Jonas Lind m fl).

Törnskata *Lanius collurio*

Första obsen för året gjordes 5 maj, medan den sista för året sågs 13 september.

Svartpannad törnskata *Lanius minor* Rr

Rättelse: Förstafyndet av arten har angetts vara 2 ex vid Haby, Ramsvikslandet, Sotenäs 19 maj 1975. Rune Hixéns efterforskningar har dock visat att man av misstag skrivit 2 ex; i själva verket står det 1 ex i originalrapporten.

Artens förekomst i landskapet (4 fynd/ex) är därför som följer: 1 ex vid Haby, Ramsvikslandet, Sotenäs 19 maj 1975; 1 ex vid Strömstad 24 september 1981; 1 ex NO om Vik, Skee, Strömstad 15 juni 1988 och 1 ex på Långholmen, Rörö, Öckerö 10–13 augusti 2013.

Varfågel *Lanius excubitor*

Sista vårfyndet gjordes 1 maj, medan höstens första varfågel sågs redan 8 september.

Råka *Corvus frugilegus*

Arten har detta år rapporterats från landskapet under alla månader utom juli och september. En hög sträcksiffra förtjänar att omnämnas: cirka 200 ex sträckte mot S vid Sandvik, Hisingen 15 oktober (Christer Fält); största flocken bestod av 52 ex.

Svartkråka *Corvus corone corone*

En samhäckning med gråkråka kan/bör ha ägt rum i trakterna av Gullö, Säve på Hisingen, där en svartkråka hållit ihop med en gråkråka och senare även en ung hybridkråka observerats (se nästa text). Många noteringar av denna svartkråka finns också vid Kyrkoruinen, Ytterby på Kungälvsidan av älven; rapporter finns mellan 10 januari och 5 oktober (Lars Gustafsson, Anders Hansson m fl). Utöver detta finns 14 fynd spridda över hela Bohuslän, varav 12 från föråret och 2 från hösten, detaljer nedan.

1 ex Grosshamn, Ramsvikslandet, S-s 30 jan (Aron Norrby, Ulf Lindell, Per Wohlin). 1 ex Grosshamn, Ramsvikslandet 23 apr (Karin Bergh, Leena Zander, Ann Larsson m fl). 1 ex Gårvik, Tegneby, O-t 28 feb (Thomas Liebig, Magnus Larsson, Kerstin Larsson). 1 ex Öxnäs, Säve, H-n 26 mars (Lars Paterson). 1 ex Hala, Orrekläpp, T-m 28 mars (Lars Kellgren). 1 ex Hålkedalskilen, S-ad 15–17 apr (Olof Kosterbärg, Lars Åke Karlgren). 1 ex Bredviken, Hönö, Ö-ö 24 apr (Uno Unger, Magnus Unger). 1 ex Torslandaviken, H-n 4–7 maj (Niklas Aronsson m fl). 1 ex Näsingeflygfält, Näsing, S-ad 9 maj (Göran Silvemark). 1 ex Valön, Svenneby, T-m 13 maj (Hans-Olof Johansson). 1 ex Sund, U-a 14 maj (Jonny Jonsson). 1 ex Bua gård, Trälebergs kile, L-l 14 maj (Ingemar Åhlund). 1 ex Norums holme, S-nd 7 sep–9 okt (Lasse Svensson). 1 ex Bolsten, H-n 26 okt (Conny Palm).

Svartkråka x gråkråka *Corvus corone corone x cornix*

Under 2016 sågs en svart kråka, med grå halskrage och skuldror, tillsammans med sina föräldrar (en svartkråka och en gråkråka, från en känd häckning vid Gullö, Säve, Hisingen) vid Kyrkoruinen, Ytterby, Kungälv 2 och 4 september (Anders

Hansson). Hybrider mellan svartkråka och gråkråka har noterats några gånger tidigare, bland annat efter blandhäckningar vid Bovallstrand, Sotenäs under 2003–2006 och vid Hede, Forshälladalen, Uddevalla 2011.

Stare *Sturnus vulgaris*

Tresiffriga antal sågs vid flera tillfällen under januari, främst i Kungälv (högsta noteringen 500 ex 1 och 3 januari), men också i Stenungsund (300 ex 2 januari) och på Hisingen (högsta noteringen 200 ex 1 januari). Under december rapporterades inga stora flockar, den största var på 40 ex och sågs i Kungälv.

Rosenstare *Pastor roseus* Rr

Efter två års frånvaro gjordes tre höstfynd (4 ex) i landskapet: 1 1K vid Nötholmen och Klåva, Hönö 17–18 september (Ola Bäckman, Magnus Unger, Hans Zackrisson), 1 adult och 1 1K i samma starflock vid Myrens väg-Vikarnevägen, Rossö, Strömstad 9–11 oktober (*Göran Strömberg, Helena Johansson m fl) och 1 1K Ängholmen, Kalvöfjorden, Orust 30 oktober (Stefan Oscarsson, Max Allan Niklasson). Ny art för Orust kommun, och nytt årsrekord vad gäller antal sedda exemplar. Därmed har 15 fynd (17 ex) gjorts i Bohuslän, fördelade på Öckerö 5 ex, Hisingen 3, Strömstad 3, Kungälv 2, Tanum 2, Sotenäs 1 och Orust 1. Åldersfördelningen är 5 adulta, 1 2K-fågel och 11 1K-fåglar.

Gulhämpling *Serinus serinus* Rr

Ett ex sågs vid Stussberget, Stala, Orust 4 maj (Max Allan Niklasson), vilket höjer antalet fynd till totalt 22 (28 ex) i Bohuslän. Arten har noterats sju av de senaste åtta åren. Kommunvis fördelning: Hisingen 5 fynd, Uddevalla 4, Kungälv 4, Orust 4, samt Lysekil, Sotenäs, Tanum, Öckerö och Stenungsund 1 vardera.

Steglits *Carduelis carduelis*

De tre största rapporterade flockarna sågs i september: 100 ex vid Torslandaviken, Hisingen 1 september (Manne Strömbäck), 100 ex vid Harestadsslätten, Kungälv 14 september (Magnus Lundström) och 90 ex på Ramsön, Jörlanda, Stenungsund 18 september (Håkan Aronsson).

Hämpling *Carduelis cannabina*

Arten noterades mellan 26 mars och 29 oktober. En rapport gällde över 100 ex, nämligen 120 ex vid Breviks kile, Tjörn 21 augusti (Lasse Svensson, Petra Söderqvist).

Vinterhämpling *Carduelis flavirostris*

Arten observerades regelbundet fram till 24 april, medan första höstrapporten kom 20 september. De två största flockarna var 150 ex vid Gerum, Tanumshede 2 april (Göran Strömberg) och 80 ex vid Sjöris älvs mynning, Färlevfjorden, Munkedal 16 oktober (Lennart Hermansson).

Snösiska *Carduelis hornemanni* Rr

Fyra fynd gjordes under november–december: 3 ex vid Torslandaviken, Hisingen 28 november (Ola Wennberg), 2 ex vid Sote huvud, Ramsvikslandet, Sotenäs 29 november (Anders Fransson), 2 ex vid Källestén, Ramsvikslandet, Sotenäs 10 december (Lasse Svensson, Petra Söderqvist) och 1 1K honfärgad vid Torslandaviken, Hisingen 26–28 december (Christer Fält, Roger Eskilsson, Roland Berndtsson).

Bändelkorsnäbb *Loxia leucoptera*

Arton fynd av sammanlagt 25 ex, dock inga som var stationära på någon lokal flera dagar. Det var tionde året i rad som bändelkorsnäbb noterades i landskapet. Fynden fördelade sig på januari 1 (1 ex), mars 1 (1), juli 1 (1), augusti 3 (7), september 4 (5), oktober 6 (8) och december 2 (2).

Rosenfink *Carpodacus erythrinus*

Totalt har 36 sjungande rosenfinkar rapporterats, dvs samma antal som under 2015; detta är de lägsta siffrorna sedan 2008, då 34 rapporterades. Fördelningen av årets sjungande fåglar återfinns nedan. Första observationen gjordes 14 maj, varefter arten hördes sjunga mellan 20 maj och 24 juni. Den rosenfink som sjöng det sistnämnda datumet var också det sista fyndet för året, vilket känns lite udda. Ett diagram över antalet sjungande ex under perioden 1962–2011 finns i *Fåglar i Bohuslän* nr 2/2012 (dvs Fågelåret 2011). Kommunfördelning sjungande ex: Strömstad 6, Tanum 1, Munkedal 1, Uddevalla 1, Lilla Edet 1, Orust 2, Tjörn 1, Kungälv 6, Hisingen 15 och Öckerö 2.

Tallbit *Pinicola enucleator*

Efter två års frånvaro gjordes två fynd på senhösten 2016: 1 ex vid Bredfjället, Uddevalla 30 oktober (Lasse Svensson, Petra Söderqvist) och 2 ex vid Stussberget, Tegen, Orust 5 november (Max Allan Niklasson).

Stenknäck *Coccothraustes coccothraustes*

Den största enskilda flocken som rapporterats var 30 ex vid Torreby, Foss, Munkedal 17 mars (Lennart Hermansson). Två höga noteringar gjordes i september: Vid Safirvägen, Unneröd, Uddevalla sågs sammanlagt 42 förbiflygande (förmodat ”lokala”) ex samt 37 sträckande ex 10 september (Jörgen Olsson, Ingemar Åhlund, Jan Uddén), och vid Klämmanberget, Torslanda, Hisingen sträckte sammanlagt 42 ex 18 september (Christer Fält).

Lappsparrv *Calcarius lapponicus*

Sammanlagt gjordes 21 fynd omfattande 24 ex, fördelade på mars 2 fynd (2 ex), april 4 (4), september 2 (3), oktober 12 (14) och december 1 (1). Vårfynden gjordes mellan 11 mars–23 april, och höstfynden under perioden 22 september–30

Dvärgsparv, Nord-Koster, Strömstad 18 oktober 2016.
Foto: Ingemar Pettersson (ipnaturfoto.se)

oktober. Decemberfyndet gällde 1 ex vid Kyrkoruinens båtslip, Ytterby, Kungälv 27 december (Peter Strandvik). Ett diagram över antalet ex 2002–2014 finns i *Fåglar i Bohuslän 2015* (dvs Fågelåret 2014). Medianvärdet för den perioden är 42 ex per år.

Snösparv *Plectrophenax nivalis*

Sista vårobsen gjordes 19 mars och första höstobsen 1 oktober. Största flocken under vååret var 35 ex vid Buskären, Kåringön, Orust 13 februari (Max Allan Niklasson) och under efteråret 100 ex vid Grosshamn, Ramsviklandet, Sotenäs 9 november (Jan Johansson).

Ortolansparv *Emberiza hortulana* Rr

Arten uteblev under 2015, men detta år sågs 1 ex på Vallerö, Orust 10 maj (Max Allan Niklasson, Stefan Oscarsson, Morgan Josefsson). År 1988 noterades den högsta kända årssumman i landskapet, då 20 ex rapporterades. Vi får nog tyvärr vänja oss vid att ortolansparven knappt kommer att vara årlig i framtiden.

Dvärgsparv *Emberiza pusilla* Rr

Bohusläns tolfte dvärgsparv visade upp sig tillsammans med en sibirisk järnsparv vid Märebukten på Nord-Koster 16–20 oktober (Peter Lindberg m fl), vilket var det första fyndet i Strömstads kommun. I Sverige som helhet sågs rekordmånga dvärgsparvar under hösten: 47 ex! Detta är fyra gånger så många som under

en genomsnittlig höst sedan millennieskiftet. Senaste gången arten påträffades i landskapet var 20 september 2013, då ett ex ringmärktes vid Sudda, Hönö. Fördelningen mellan kommunerna är nu Öckerö 3 fynd/ex, Uddevalla och Stenungsund 2 vardera, samt Hisingen, Kungälv, Orust, Tanum och Strömstad 1 vardera. Sju fynd har gjorts i september–oktober och märkligt nog 5 i januari–mars. Sex av dvärgsparvarna har hittats i fält, 3 har fångats vid ringmärkning och 3 har upptäckts vid fågelmatningar.

Sävspär *Emberiza schoeniclus*

Under januari sågs 1-7 ex på 12 lokaler runtom i landskapet, den nordligaste var i Strömstad. Högsta antalet, 7 ex, sågs vid Lilla Hällungen, Svenshögen, Stenungsund 25 januari (Lasse Svensson). I december observerades arten på blott två lokaler: 3 ex vid Tofta kile, Kungälv och 1 ex vid Hålkedalskilen, Strömstad.

Bo lugnt och skönt i våra stugor och lägenheter
mitt i Ramsvikslandets naturreservat.

Öppet året om

Helena & Martin Bohlin

Ramsviks Övergård

Hunnebostrand

0523-581 84

070-494 38 26

martin.bohlin@telia.com

www.ramsviksovergard.se

Bohusläns Ornitologiska Förening

Styrelse (fram till årsmötet i mars 2018)

Ordförande	Stefan Malm <i>azurmes68@gmail.com</i> Mobil 073-800 86 07
Sekreterare, fågelskydd	Sara Elg <i>elg.sara@hotmail.com</i> Mobil 073-716 56 15
Kassör	Kenneth Johansson <i>kennethgjohansson@telia.com</i> Tel 0522-375 24, mobil 070-231 65 91
Program & aktiviteter	Sussie Carlström <i>sussie@alltidreklam.se</i> Tel 0522-184 01, mobil 073-690 41 60
Vice ordförande, fågelskydd	Bosse Lindström <i>bo.f.r.lindstrom@gmail.com</i> Mobil 070-757 66 28
	Max Allan Niklasson <i>je.suis@maxallan.se</i> Mobil 072-326 69 18
	Patrik Eld <i>patrik.eld@telia.com</i> Mobil 073-038 37 37
	Peter Nilsson <i>bopeter71@hotmail.com</i> Mobil 070-310 60 43
	Ing-Marie Nilsson <i>flingan.nilsson@gmail.com</i> Mobil 072-504 14 03

Bohusläns Ornitologiska Förening 2017